УзССР Давлат китоб палатаси
25 СЕН 1991

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган | 1991 йил 18 сентябрь, чоршанба, 181-сон | НАРХИ ОБУНАЧИГА 7 ТИЙИН. СОТУВДА 10 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ВА БОШҚАРУВ ИДОРАЛАРИНИ ҲАМДА ХАЛҚ ТАЪЛИМИ СИСТЕМАСИНИ ПАРТИЯДАН ХОЛИ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

1. Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги давлат ҳокимияти ва бошқарув идоралари, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари, ҳунар-техника билим юртлари ва умумтаълим мактаблари партиядан ҳоли этилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, Республика давлат аппарати идораларида ва халқ таълими системасида сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг ташкилий тузилмалари ташкил этилишига бундан буён йўл қўйилмайди.

Ушбу фармон имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 17 сентябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Ш. Н. МАҲМУДОВАНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Шаҳло Насимовна **Маҳмудова** Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1991 йил 16 сентябрь.

ШАҲЛО НАСИМОВНА МАҲМУДОВА

1948 йилда Тошкент вилоятининг Пискент районида туғилган. Ўзбек, КПСС аъзоси, олий маълумотли, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат илмгоҳини тугатлаган.

Меҳнат фаолиятини 1969 йилда Тошкент тўқимачилик комбинатида бошлаган. 1972 йилдан комсомол-партия ишларида бўлиб, Ўзбекистон ЛКСМ Фрунзе район комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг котиби, Ўзбекистон Компартияси Киров район комитетининг биринчи котиби, КПСС Марказий Комитетининг масъул ташкилотчиси, Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитетининг иккинчи котиби — ташкилий-партиявий ва ҳуқуқий ишлар бўлими мудири бўлиб ишлаган.

Шаҳло Насимовна Маҳмудова Ўзбекистон Республикаси халқ депутатидир.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ З. АЛМАТОВНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ Зокиржон **Алматов** Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1991 йил 16 сентябрь.

ЗОКИРЖОН АЛМАТОВ

1949 йилда Тошкент шаҳрида туғилган. Ўзбек, КПСС аъзоси, олий маълумотли, Тошкент давлат дорилфунуни ҳуқуқшунослик факультетини 1976 йилда тамомлаган.

Меҳнат фаолиятини 1967 йилда «Ташавтомаш» заводида йиғувчи-слесарликдан бошлаган, Совет Армияси сафларида хизмат қилган. 1971 йилдан буён ички ишлар органларида ўрта ва катта бошлиқлар таркибида турли лавозимларда хизмат қилиб келмоқда, Тошкент район ижроия комитети ички ишлар бўлимининг бошлиғи, Тошкент вилоят ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, республика Ички ишлар вазирлиги жиноят-қидирув бошқармаси бошлиғи бўлган, 1990 йилдан буён Тошкент вилоят ижроия комитети ички ишлар бошқармасининг бошлиғи.

МУСТАҚИЛЛИК, АСРАЙМИЗ СЕНИ...

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА, ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛАРИГА

Қўшни Қозоғистон жумҳурияти Чимкент вилояти «Аҳмад Яссавий» номидаги ўзбек ижодкорлари вилоят уюшмаси аъзолари ҳамда вилоятда яшовчи халқларнинг истакларини инобатга олиб, сиз қардош ва жондош Ўзбекистон Республикасида яшовчи барча миллат халқларини Ўзбекистон диёрининг мустақил республика бўлиши муносабати билан чин дилдан табриклаймиз.

Эркин ўлканинг эркин фарзанди бўлганлигингиз муборак бўлсин.

Сизга, ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, бу йўлда толмас ирода, мустаҳкам соғлиқ, узоқ умр тилаймиз.

Вилоят ижодий уюшмаси раиси, ССЖИ Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, Туркистон маданият маркази раиси.

Эрназар Рўзматов,

Вилоят ижодий уюшмаси раиси муовини, вилоят «Дўстлик байроғи» рўзномаси бўлим мудири:

Ирисали Жуманов.

●

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. КАРИМОВГА

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Тошкент шаҳрининг кўп минг кишилик тиббиёт ходимлари номидан сизни, муҳтарам Президент, сиз орқали республикамизнинг барча фуқароларини республика мустақиллиги эълон қилинганлиги билан муборакбод этамиз.

Имонимиз комилки, сиз олиб бораётган сиёсат халқимизга тинчлик, сиҳат-саломатлик ва фаровонлик бахш этади.

Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси бошлиғи

Қулаҳмад Ризаев.

●

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Тожикистон жумҳурияти Хўжанд ноҳияси меҳнаткашлари номидан Сизни ва Сиз орқали Ўзбекистон Республикасининг барча меҳнаткашларини Мустақиллик куни билан чин юракдан табриклаймиз. Ўзбекистон халқига тинчлик, саломатлик ва келажакдаги ишларига каттадан-катта муваффақиятлар тилаймиз.

Хўжанд ноҳияси меҳнаткашлари номидан Шўро ижроқўми раиси

А. Ўзбеков.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

Акмал Икромов ноҳия аҳолиси номидан республика давлат мустақиллиги эълон қилиниши ҳақидаги Олий Кенгаш тарихий қарорини бир овоздан қўллаб-қувватлаймиз. Бу тарихий воқеа ўзбек халқининг асрий орзу-умидини рўёбга чиқарди. Халқимиз Ўзбекистон мустақил давлатининг бадавлат, маданий етук ва сиёсий бирдам бўлиши учун ўз меҳнатини аямайди. Сизга ва ҳукумат аъзоларига соғлиқ, катта ютуқлар ва бирдамлик тилаймиз.

Акмал Икромов ноҳияси халқ депутатлари кенгаши раиси

К. И. Рафиқов,

Ноҳия маҳаллалар кенгаши раиси, Ўзбекистон халқ депутати, профессор

С. Ш. Мирзаев,

Тошкент шаҳар маҳаллалар кенгаши раиси, шаҳар халқ депутати, профессор

Қ. Фозилхўжаев,

Тошкент шаҳар маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш доимий комиссияси раиси, шаҳар халқ депутати, доцент

Ш. Темуров

●

Ўзбекистон Президенти девони уруш ва меҳнат фахрийлари — Фарғона давлат дорилфунуни профессори, иқтисод фанлари доктори **Аҳмадали Ғафуров**, **Раҳмон Рустамов** (манзилгоҳлари кўрсатилмаган), Ғиждувон ноҳиясининг Улфатбиби қишлоғида истиқомат қилувчи **Авазов**дан, тошкентлик **Баҳром Ғойипов**, пахтаободлик (Андижон вилояти) **Бобохон Сўпихон ўғли Султонов**, бекободлик **Бектўра Сувонов**, сўзоқлик (Қозоғистон, Чимкент ноҳияси) **Юсупов**лар, чироқчилик **Т. Тиллаев**, Қалқама қишлоқ Совети депутати, байналмилалчи жангчи **Мусақул Холматов**, бойсунлик (Сурхондарё вилояти) **Турғунбой Холбоев**, «Узгосстандарт» касаба уюшмаси қўмитасининг раиси **Т. Ҳамидов**дан ҳам ушбу мазмундаги табрикномалар олди.

Қутловлар учун раҳмат. Мустақиллик ўзларингизга ҳам муборак бўлсин!

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ МАТБУОТ ШЎЪБАСИ

БОШИ ТОШДАН БЎЛСИН...

Хайрият, биз мустақил давлатнинг мустақил фуқароларимиз. Октябрь инқилоби биз аёлларни чордевордан ташқарига олиб чиқди. Оғир меҳнатга кишанлаб ташлади. Демократия эса дардимизни баралла айтишни ўргатди. Хўш, мустақиллик нима беркин?! Биз ожизаларни қандай ҳимоя қиларкин?! Мана шундай орзу-истаклар билан мустақилликни кутиб олдик. Ўша куни бизнинг хонадонимизда чинакам байрам бўлди. Тўрт фарзанднинг онасиман. Ҳақиқий мустақил давлатнинг барпо этиш келажакда мана шуларнинг зиммасига тушади. Шунинг учун мен барча оналарни бундан буён болаларимизни ҳақиқий ватанпарвар, ўз халқи ва миллатини улуғлайдиган, ўзгаларни ҳурмат қиладиган, қуллик фалсафасидан онги тоза, беғубор қилиб тарбиялашга чақираман. Ҳукумат болалар учун ҳеч нарсани аямаслиги керак. Чунки давлатнинг келажаги ёш авлод билан боғлиқ.

Аёл фожиаси жамият фожиасидир. Мустақиллик биринчи навбатда аёллар ва болаларга чинакам озодлик олиб келиши лозим. Бунинг учун Президент ва ҳукумат бор имкониятни зудлик билан ишга солишини кутаяпмиз. Ҳурриятнинг боши тошдан бўлсин.

Насиба БЎРИЕВА,
Ғузор ноҳияси агросаноат банки ходимаси.

ИСТИҚЛОЛ РАМЗИ ТАРИХДАН СЎЗЛАСИН

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ мустақиллигини, Ленин номли майдоннинг бундан кейин «Мустақиллик» деб аталишини эшитиб жуда қувондим. Аср тенгдошиман. Кўп йиллик умрим давомида нималарни кўрмадим. Алғов-далғовли очнаҳорли замонлар, нон-нон деб кўз олдимизда жон берган кишилар, қатағон йилларининг қурбонлари, қўйнимизни пуч ёнғоққа тўлдириб, бахтли келажакни нақд қилиб қўйган раҳбарлар... Айтаверсам гап кўп.

Мустақиллик майдонида ўрнатиладиган ёдгорликда Ўзбекистоннинг сўнгги 74 йиллик тарихи эмас, балки, оқ подшо Ўрта Осиёни босиб олган даврлар ҳам ўз ифодасини топишини жуда-жуда истардим. Ота-боболаримиз чор ҳокимияти истибдодига қарши курашган. Афсуски курашларнинг моҳияти бузиб талқин қилинган. Халққа аксини тушунтириб, чалғитдилар.

Отам Андижондаги Дукчи эшон бошчилигидаги қўзғолонни мароқ билан гапириб берарди. 1916 йилги мардикорликка сафарбарликка қарши қўзғолонни ўз кўзим билан кўрганман. Аёвсиз бостирилганди. Ўшанда қанча-қанча бегуноҳ биродарларимиз қирилиб кетишган. Биз босмачилик деб атайдиган миллий озодлик ҳаракатининг қурбонлари-чи? 30 йиллардаги ватандан бадарға қилинганлар, қатағон қурбонлари... Шуларнинг ҳаммаси бўлажак ёдгорликда мужассамлашса хайрли иш бўларди. Ёдгорлик мустақиллигимизнинг чинакам рамзи бўлиб қолиши лозим.

Топволди ЖЎРАЕВ,
уруш ва меҳнат фахрийси.
Тошлоқ райони.

МУХБИРЛАР БИЛАН СУҲБАТ

16 сентябрь куни Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов «Фигаро» (Франция) газетаси мухбири Владимир Иванов, «Ассошиэйтед Пресс» жаҳон ахборот агентлигининг мухбири Алан Куперман, «Файнэншл Таймс» (Англия) газетаси мухбири Арьян Жижентард ва «Индепендент» (Англия) газетаси мухбири Патрик Кокурнни уларнинг илтимосига биноан қабул қилди.

Қабул чоғида Ислом Каримов эълон қилинган мустақилликнинг тарихий аҳамияти, уни сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан қувватлаш соҳасида амалга оширилаётган муайян ишлар ҳақида гапирди.

— Эндиликда Ўзбекистон тарихий тараққиётнинг бутунлай янги босқичини бошлади, — деди жумладан Президент. — Бу даврда қўшни республикалар ва хорижий давлатлар билан алоқалар тўла мустақил давлат мақоми доирасида ривожлантирилади. Мустақил Ўзбекистонда халқаро нормалар асосида инсон ҳуқуқлари ҳимоя қилинади. Ягона иқтисодий макон ва ягона армия билан иттифоқ таркибида ҳамкорлик қилишга тайёрмиз. Бундан кейин ҳам иқтидорли ёшларимизни чет элларда, хусусан, ривожланган мамлакатларда ўқитиб келиш йўлини давом эттирамиз. Ишбилармонлар учун, илғор технология ижодкорлари учун корхоналаримиз эшикларини кенг очиб қўйганмиз. Ҳар қандай сиёсий мафкурадан холи иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш йўлида курашни изчил давом эттирамиз. Ўзбекистон халқаро ҳамжамиятига аъзо бўлиш учун ҳамма ишни қилади.

Шундан кейин Ўзбекистон Президенти мухбирларнинг саволларига жавоб берди.

Меҳмонлар ошкоралик вазиятида кечган самимий суҳбат учун миннатдорчилик изҳор этдилар, мустақил Ўзбекистонда амалга оширилаётган яхши ишларни жаҳон афкор оммасига етказажакларини билдирдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот шўъбаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ КОМИТЕТИДА

Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Қурилиш, архитектура, уй-жой-коммунал хўжалиги ва ободонлаштириш комитетининг мажлиси бўлди. Мажлисда Олий Кенгаш бир қанча комитетларининг раҳбарлари ва Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши котибиятининг, республика вазирликлари ва идораларининг масъул ходимлари қатнашдилар.

Мажлисда «Ўзбекистон Республикаси «Уй-жой кодекси»га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳаси муҳокама қилинди. Депутатлар қонун лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида таклиф ва мулоҳазалар билдирдилар. Қонун лойиҳаси номини ўзгартириб, бундан буён уни Ўзбекистон Республикасининг «Янги таҳрирдаги уй-жой кодекси» деб аташга қарор қилинди. Бу қонун лойиҳаси дастлабки тарзда маъқулланган эди.

Сўнгра депутатлар «Ўзбекистон Республикасида сармоя сарфлаш фаолияти тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонун лойиҳасини кўриб чиқишга киришдилар. Бу лойиҳа ҳам дастлабки тарзда маъқулланган эди.

Ҳар икки қонун лойиҳаси Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши кўриб чиқиши учун тақдим этилади.

Комитет мажлисида «Ўзбекистон Республикасида шаҳарсозлик қонун асосларини тайёрлаш муносабати билан архитектура, шаҳарсозлик ва ердан фойдаланишнинг баъзи масалалари тўғрисида»ги масала ҳам кўриб чиқилди.

«Ўзбекистон Республикасида шаҳарсозлик ва архитектура тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш учун ишчи гуруҳи тузилди.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан комитетнинг тегишли қарорлари қабул қилинди.

Тошкент комитетининг мажлиси

17 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов раислигида Ҳиндистон савдо кўргазмасини ўтказиш ташкилот комитетининг мажлиси бўлди.

Кўргазма Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ҳиндистонга расмий ташрифи чоғида эришилган аҳдлашув ва Ҳиндистон савдо ярмаркалари бошқармаси билан Ўзбекистон Республикаси савдо-саноат палатаси ўртасида имзоланган баённомага мувофиқ ўтказилмоқда. Кўргазма 20 сентябрь куни Тошкентда республика Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг қурилиш бўлимида очилади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ПОКИСТОНГА ТАКЛИФ ЭТИЛДИ

ИСЛОМОБОД, 16 сентябрь. (ТАСС мухбири Николай Семененко). Бош вазир Навоз Шариф Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовни Покистонга ташриф буюришга таклиф этди, «Ньюс» газетаси хабардор манбаларга таяниб бугун шу ҳақда хабар қилди.

Навоз Шарифнинг Ислом Каримовга шахсий мактубида Ўзбекистон Президентининг Покистонга ташрифи икки мамлакат қардош халқлари ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлашга кўмаклашади, деб таъкидланади. Покистон билан Ўзбекистонни мустаҳкам маданий, тарихий ва диний алоқалар боғлаб турибди, дейилади мактубда.

ХРОНИКА

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси (Асосий қонун)нинг 120-моддаси учинчи қисмига мувофиқ ўртоқ Сарвар Олимжонович Азимов Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири вазифасидан озод қилинди.

* * *

Ўртоқ Вячеслав Мухторович Камолов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири вазифасидан озод этилди.

• Президент фармони изидан

ҲУР РЕСПУБЛИКАНИНГ МИЛЛИЙ ГВАРДИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Президентининг Р. У. Аҳмедовни Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазири — Миллий Гвардия қўмондони этиб тайинлаш тўғрисидаги фармони мустақил давлатимиз ҳаётидаги муҳим воқеалардан бири бўлди.

Янги тузилган вазирлик ва биз учун ҳозирча ноодатий бўлган ҳарбий тузилманинг вазифаси, ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат? Р. У. Аҳмедов мухбиримизнинг ана шу саволларига жавоб беради.

— Рустам Урмонович, Мудофаа ишлари вазирлиги ва Миллий Гвардияни ташкил этиш бир кунда ёки бир ойда ҳал қилинган иш эмас. Айни пайтда бу жараёнлар, тўғририоғи, бунинг бошланиши мажбурий ҳарбий хизматга навбатдаги чақирилиш билан баравар келганлиги тасодифийми ёки шу даврга тўғриланганми? Шунинг учун ҳам суҳбатни республиканинг ўн минглаб аҳолиси учун муҳим ва қизиқарли бўлган саволдан бошласак: Миллий Гвардиядаги хизмат Совет Армиясидаги хизматнинг муқобили бўладими?

— Савол унчалик тўғри қўйилмади. Ҳозир умуман муқобил хизмат тўғрисидаги мақом ишлаб чиқилмоқда, ташкил этилган Миллий Гвардия ва унда хизмат қилиш ана шу муқобил хизматнинг бир бўлагидан иборатдир. Шу билан бирга, айтиш керакки, Миллий Гвардиядаги хизмат Совет Армиясидаги хизматнинг ўрнига ўтади. Бироқ ҳозирча гвардия эндигина тузилаётгани учун биз уни, балки, Совет Армиясида хизмат қилаётганлар ҳисобига шакллантирамиз.

— Фармонни ўқишим билан менда бундай қадамга Марказда қандай муносабатда бўлишаркин, деган савол туғилди!

— Айтишим мумкин, хусусан СССР Президенти М. С. Горбачев Ўзбекистон Республикасида Мудофаа вазирлиги ва Миллий Гвардия тузилишига, шунингдек унинг ҳудудида муқобил хизмат жорий этилишига хайрихоҳлик билан қаради. Мазкур тузилмалар Совет Қуролли Кучларининг ажралмас қисми бўлишини ҳисобга олсак, юқоридагича хайрихоҳликни тушуниш мумкин. Бу ҳарбий тузилмаларни республиканинг ўзи тайёрлайди ва ташкил этади.

— Ва, албатта, ўзининг ҳудудида!

(Давоми иккинчи бетда).

ҲУР РЕСПУБЛИКАНИНГ МИЛЛИЙ ГВАРДИЯСИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

— Ҳа. Миллий гвардияда хизмат қиладиганлар республика ҳудудини фақат фавқулодда ҳолатлардагина ва фақат республика Президентининг кўрсатмаси билан тарк этишлари мумкин.

— Фавқулодда ҳолатлар бизнинг териториямизда ҳам туғилиши мумкин...

— Шуни лўнда ва аниқ айтишим даркор: Миллий гвардиядан милиция ёки давлат хавфсизлик комитети ходимлари қўлланилаётган ҳолатларда фойдаланилмайди. Унинг митинг ва намойишлар қатнашчиларига алоқаси йўқ. Зеро, бизга ҳозир митинг ва намойишларнинг зарурати ҳам йўқлигини таъкидламоқчиман. Ўзбекистонда давлат мустақиллиги эълон қилиниши, соғлом янги иқтисодий алоқалар вужудга келиши, бошқа республикалар ҳамда чет эллар билан алоқаларнинг ривожлантирилиши кенг йўлга қўйилаётган айни пайтда биз митингбозликлардан қочиб ана шу ишларга камарбаста бўлишни ўйласак фойдалироқдир. Республикамиз раҳбарияти бугун аҳволни мўътадиллаштиришга эришиш билан бирга инқироздан чиқиш бўйича ҳам аниқ қадамларни қўйганини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Республика Мудофаа ишлари вазирлиги ва Миллий гвардиясини тузиш, шубҳасиз, бу йўналишдаги муҳим қадамлардан биридир.

— Янада аниқлаштирайлик — бошқариш сизга топширилган вазирлик ва гвардиянинг мақсад-вазифалари нималардан иборат!

— Республиканинг мустақиллиги ва бутунлигини, унинг барча фуқаролари қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилиш. Бунинг учун бизда ҳамма нарса — энг замонавий қурол, унга мос ўқув, ўз базамиз ва ҳатто ўз кийимимиз бўлади. Кийим жойнинг иқлим шароитларини ва Шарқ миллий таъбини ҳисобга олади.

— У республика аҳамиятидаги ОМОН (алоҳида вазифали милиция отряди) бўлиб қолмайдими!

— Йўқ. Республика гвардияси фақат Президентга бўйсунади ва халқ манфаатларини ҳимоя қилади. Мен бунга ҳарбийчасига қасамёд қиламан.

— Сизларнинг ва Туркистон ҳарбий округи раҳбариятининг, унинг ҳарбий тузилмаларининг муносабати қандай қурилади!

— Шартнома асосида, дўстона, ўзаро манфаатдорлик асосида. Вазифаларнинг бир қисми бизга ўтади. Масалан, у ёки бу регионларда қўшинларни қайта жойлаштиришлар, бошқа кўчиришлар ўзаро келишиб амалга оширилади.

— Кўп муштарийларимизни Совет Армиясидан республика Мудофаа ишлари вазирлигига қайси вазифалар ўтиши қизиқтиради!

—Бевосита фуқароларга тааллуқли бўлганлари шуки, ҳарбий хизматга чақириш бўйича барча масалалар, шунингдек барча ҳарбий комиссариатлар, фуқаро мудофааси, ДОСААФ кабилар бизнинг тасарруфимизга ўтади. Уларнинг тузилиши ва ҳатто номларини ўзгартириш режалари ҳам бор. Албатта, бу ўзгартишларнинг ҳаммаси республика манфаатини кўзда тутади.

— Янги вазирлик учун маблағлар қаердан олинади!

— Фақат республика бюджетидангина эмас, бу ишларга умумиттифоқ фондига юборилажак ҳажмдан қисқартирилган маблағлар ҳам сафарбар этилади.

— Кўриниб турибдики, гвардияда хизмат қилиш маҳаллий миллат вакиллари учун Совет Армиясида хизмат қилишдан кўра ёқимлироқ бўлади. Унинг муддати-чи!

— Чамаси, ярим йил кўпроқ. Бу зарур тайёргарликни таъминлаш билан боғлиқ. Хизматнинг республика ҳудудида ўтиши, керак пайтда қариндош-уруғлар билан юз кўришиш имкониятининг мавжудлиги ярим йил ортиқча муддат ўрнини босиб кетади деб ўйлайман. Кейинчалик шартнома усулини жорий этиб, мажбурий хизматни ўтаб бўлган хоҳловчилар Миллий гвардияда шартнома бўйича қолиб хизмат қилиши мумкин. Албатта, биз бу мақсад учун энг намунали чақирилувчиларни оламиз. Миллий гвардиянинг миллий таркибига келсак, фикримча, у маълум даражада республиканинг барча миллий таркибини ўзида акс эттириши керак. Шу жумладан, боиз ҳисобида ҳам.

— Мудофаа ишлари биринчи вазирининг матбуотга эътирозлари борми!

— Сиз қандай жавоб эшитишни хоҳлашингизни мен тушунаман албатта. Бироқ... вазир сифатида эмас, шунчаки республиканинг фуқароси сифатида матбуот айрим ҳолларда вазиятни лойқалаштиришга хизмат қилаётганини ҳам айтмасдан ўтолмайман. Ишонинг, мен консерватор эмасман. Узоқ вақт ҳур ғоялар танқис бўлмаган Болтиқбўйида хизмат қилганман. Айни пайтда мен «қовурилган» фактларни зўр бериб қидирадиган ва топганда унга ёпишиб олиб янада «қовурироқ» муштарийга етказишга ҳаракат қиладиган журналистларни тушунмайман. Бу фикр кўпроқ марказий матбуот вакилларига тегишли. Республика матбуотини эса ҳозирги қайноқ бир даврда биз олға қараб ташлаётган қадамларни тўлалигича илғаб ололмаяпти деб ўйлайман. Мана, «Халқ сўзи» — «Народное слово» рўзномалари Президент фармонларини шарҳлай бошлади. Буларни ва турли бошқа ҳуқуқий ҳужжатларни халққа етказиш ва тушунтириб беришга кўпроқ эътибор ажратиш зарур.

— Рустам Урмонович, сиз янги лавозимга тайинлангунча Президент Каримов билан танишмидингиз, у билан тайинланиш олдидан учрашдингизми!

— Табиий, учрашдик. Шу билан бирга, бу тайинлов мен учун кутилмаган бўлганини ҳам айтишим керак. Ислом Абдуғаниевич билан илгари икки марта — табиий офатларда менга бириктилган вазифани бажариб, одамларни кўчираётган пайтда қисқа муддатли учрашганмиз, холос.

— Суҳбат сўнгида сизни муштарийларимиз билан яқинроқ таништириш ниятидаман. Расмий маълумотдан биламизки, сиз 1943 йилда Боғдод районида туғилгансиз, бронетанк қўшинлари ҳарбий Академиясини тугатгансиз, Тошкент вилоят кенгаши депутатисиз. Сизда болалик ва балоғат ёшингиздаги ҳаётингиздан эсда қоларли қандай таассуротлар бор!

— Энг эсда қоларли таассуротлар кўпинча ёқимли бўлмайди. Отам батрак эди, унинг Йўлдош Охунбобоев билан учрашуви ҳаётини бошқа изга буриб юборган. Бироқ ўшандан- кейинги рабфакда ўқиш ҳам, комсомол, партия органларида ишлаш ҳам оиламизга тўкинлик олиб келгани йўқ. Эсимда, уйни роса йигирма йил қурганмиз, гарчи отам ўша пайтда Фарғонада таниқли партия ходими, Ленин ордени ва учта Қизил Юлдуз ордени соҳиби бўлса ҳам. Ўзим эса узоқ йиллар ватандан узоқда — Болтиқбўйида, Польшада, бошқа жойларда хизмат қилдим. 1972 йилдагина офицерлик йўли ниҳоят ватаним билан туташди. Келинг, лириканни бир чеккага қўйиб, ишдан гаплашайлик. Ҳаммамизнинг олдимизда ҳақиқий мустақилликни қуриш, республикамизнинг иқтисодий ва сиёсий гуллаб-яшнашини таъминлаш бўйича катта вазифалар турибди. Оддий фуқародан тортиб Президентгача бу вазифаларни бажаришга сафарбар. Ишонтириб айтаманки, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги, Миллий гвардия республиканинг ҳар бир фуқароси манфаатларини ҳимоя этиш учун қатъий хизмат қилади.

Суҳбатдош:
Ю. КАЗАЧЕНКО.

УСТОЗ ВА ШОГИРД

Самарқанд шаҳридаги «Радуга» номли 12-ательеда кўп йиллардан бери меҳнат қилиб келаётган Қаноат Шарипова тикиш-бичишнинг барча сиру асрорларини мукаммал эгаллаб олган. Шогирдликдан устазлик даражасига кўтарилган бу қўли гул аёл жамоада ёшларнинг мураббийси сифатида обрў эътиборга эга.

СУРАТЛАРДА: уста Қаноат Шарипова (юқорида) ва унинг тиришқоқ шогирди Наргиза Сафоевалар.

Г. АЛИЕВ тушурган суратлар.

• Сессияда шу ҳақда гапирилган эди

Оддийгина район партия комитети... Излаётганим — ҳам партия ходими, ҳам бирон-бир Советнинг депутати бўлса. Халқ ҳокимиятчилиги ва партия ишлари хусусида тенг масъулиятни ҳис этган ҳолда маънавий ва далилий ҳуқуқ билан фикр-мушоҳада юритса... Бугунги кунда униси ҳам, буниси ҳам ўзаро чатишиб, бир-бирига боғлиқ бўлиб қолганки, ҳар иккиси ягона одамда мужассамлашса, зиддиятлар яққол кўринади, бу ҳолат таҳлил учун ғоят қизиқарлидир, албатта.

Аслини олганда ана шундай одамни топиш қийин эмас. Бунинг учун исталган катта корхонага бориш кифоя. Айни пайтда ҳам депутат, ҳам партия комитети аъзоси бўлган ишчи ёки директорни учратиш осон. Аммо мени касб-корига кўра партия ходими қизиқтирарди. Оддий райкомда депутатлик ваколатларига эга кишилар учтўрт нафаргина бўлиши мумкин. Булар — биринчи, иккинчи, учинчи котиблар ва яна бир ёки икки бўлим мудири.

Пойтахтнинг Октябрь район партия комитети мафкура бўлими мудири ўринбосари М. З. Иброҳимов билан суҳбатлашишга тўғри келди. Бехтиёр унинг ҳозирги пайтдаги сиёсий хаёллари, нуқтаи назари мени қизиқтириб қолди. «Депутат ўз сайловчиларини кўз олдига келтириб, дилидагини тилига чиқармаслиги мумкин. Унинг эса чўчийдиган ери йўқ — КПСС Марказий Комитети тарқаб кетди, Бош котиб истеъфога чиқди, СССР Олий Кенгаши қил устида турибди, демак, суҳбатимиз ошкора бўлади.

ФАРОВОНЛИКНИ КЎЗЛАБ

— Марат Зокирович, республика парламентининг Ўзбекистон давлат мустақиллиги ҳақидаги қарорига сиз қандай қараяпсиз!

— Бу қарорни хотиржам ва тушунган ҳолда кутиб олдим. Ҳозирги шароитда бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Мустақиллик сари йўл аллақачонлар очилганди, аммо исёнчилар бош кўтаришлари ва шармандаларча мағлуб бўлганликлари натижасида мамлакатда вужудга келган вазият бу жараённи тезлаштириб юборди. Иттифоқимиз парокандаликка учради, энди аввалги СССР йўқ — буни тан олмасдан бўлмайди. Узоқ давом этган, тобора куч тўплаб келган демократик жараён ўзининг мантиқий якунини топди — ўндан зиёд мустақил давлат пайдо бўлди. Тик йўналишдаги алоқалар икки-уч йил аввал бузилиб кетди, давом этаётган жараённи фақат куч, диктатура билан тўхтатиб қолиш мумкин эди, бироқ халқлар ва уларнинг янги кўтарилган раҳбарлари бунга йўл қўймадилар. Демократия — ўзаро муносабатларнинг бошқа шакли, биз ана шу маррага етиб келдик.

— Сиз мустақилликни табриклаш билан бирга бундан буён иқтисодий, сиёсий, маънавий аҳволимиз қандай кечишини тасаввур этаётган бўлсангиз керак!

— Бўлмасам-чи. Биз суверен давлат учун нимаики зарур бўлса, ҳаммасини қиламиз, унда ҳар бир инсон ҳуқуқлари кафолатланади. Гап шундаки, дунё мамлакатларида — Ғарб ва Шарқда қандайлигини ўрганишимиз, бозорни ривожлантиришда, халқ ҳокимиятини мустаҳкамлаш ва инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда камроқ хатоларга йўл қўядиган бўлайлик.

— Мафкура нима бўлади, у йўқолиб, қоришиб кетадими ёки бошқача кўриниш касб этадими!

— Умуман мафкурасиз яшаб бўлмайди. У бугунги кунда қандай ифодаланаяпти? Масалан, иқтисодиётга, менга қолса, мафкура аралашмагани маъқул — бу соҳанинг ўз қонунлари бор: бозор муносабатлари. Шиорлар, чақириқлар билан иқтисодиётни ўнглаб бўлмайди. Агар бозор қисиб қўйилмаса, балки ишнинг кўзини билиб, моҳирона бошқарилса, қорин ҳам тўяди, эгнимиз кийимга ёлчийди, бойиб ҳам кетамиз. Бу соҳада пул ва маҳсулот ўз шартларини, муносабатлар ва усулларни илгари суради.

— Нима, умуман мафкурасиз яшаймизми!

— Нега, камситилганлар, камбағаллар, бечоралар бўлишади-ку, уларни ижтимоий ҳимоялаш ҳақида ўйлашимиз керак. Мана сизга мафкуранинг жуда муҳим ва таркибий қисми.

Биз энди фуқароларимизнинг сиёсий маданиятини шакллантиришимиз лозим, фикрлар хилма-хиллиги ва вужудга келаётган кўп партиявийлик шароитида шундай қилиниши ғоят муҳимдир. Байналмилаллик ва халқлар дўстлиги ғояларини шакллантиришда мафкуранинг роли айниқса катта. Ўзингиздан қолар гап йўқ — бу рўйхатни яна давом эттириш мумкин.

— Шуниси ҳам борки, бу фақат коммунистларга эмас, балки касаба уюшмаларига ҳам, айни пайтда оч қолган, яъни ғазабнок ходим билан муомала қилишни истамайдиган ишбилармоннинг ўзига ҳам бирдай тааллуқли-ку.

— Аслини олганда шундай, аммо меҳнаткашни барибир ҳимоя қилишга тўғри келади, ким билади дейсиз, қанақа ишбилармон пайдо бўларкин: ақлли ва саҳийлари етишиб чиқишига ҳали кўп қовун пишиғи бор.

— Партиясиз яшай олмаймизми!

— Йўқ. Муқаддас жой бўш турмайди. Унутмайлик: биз — ҳаммамиз тараққиётнинг муайян босқичида турибмиз, демак, манфаатлар, талаб-эҳтиёжларнинг ҳам муайян босқичидамиз. Омма онги ва қалбига таъсир этиш, бунинг учун курашиш даркор. Гапимга ишонаверинг: биз бўлмасак, бошқа партиялар шу ишни қилишади.

— Бизда бошқа партиялар пайдо бўлади, деб ўйлайсизми!

— Ишончим комил: Компартия ҳам ўзгаради, бошқа партиялар ҳам майдонга чиқади. Ҳар бирининг ўз ижтимоий негизи, манфаатлари бўлади, улар ҳокимият учун кураш олиб борадилар.

— Ким билан!

— Ким билан эмас, нима учун, десак тўғрироқ бўлади. Асосий кўпчилик манфаатларига мос келадиган дастур учун, депутатлар корпусидаги ўринлар учун, халқ орасида обрў қозониш учун, мстақилликнинг ўша муаммоларини ҳал этиш учун.

— Ҳозир сиз ишлаётган маҳкамада аҳвол қандай, йиғилишларда коммунистлар нималар дейишмоқда!

— Фикрлар, нуқтаи назарлар қарама-қаршилиги авжига чиқмоқда. Район халқ таълими тизими бўйича шохобча партия йиғилишида бир коммунист аёл минбарга кўзларида ёш билан кўтарилди-да, йиғлаб шундай деди: «Партиясиз, коммунистларсиз қандай яшаб бўлади?» Бошқа ҳеч нарса демай жойига бориб ўтирди. Нашриётда бўлиб ўтган бир йиғилишда эса биттаси: «Гуноҳларингиз учун тавба қилинглар, тавба...», — деди. Кўраяпсизми нималар бўлаётганини? Айтиш керакки, кўпчилик партияни демократиялаш тарафдори. Майли, ҳозирги номи ўзгарсин, аммо чақириқлар ва хитоблар эмас, фақат ҳаёт мужассамлашган арзигулик дастурда бирлашайлик, дейишмоқда. Нима деса бўлади? Биз — райкомчилар оммага, ишлаб чиқаришга, одамларнинг ташвишлари, орзу-истакларига яқинроқмиз, иложи борича ишни қайта қураяпмиз. Аммо ҳамма маломатларга биз қолаяпмиз. Барча қилгуликларнинг бошида турганлар эса ҳамон халқдан узоқдадирлар. Лениннинг у ёки бу асарини, айтайлик, «Ёшлар союзининг вазифалари» ёки «Жаҳон цивилизацияси ва социализм» курсини қандай ўрганиш хусусида юқоридан туриб йўриқлар тарзида кўрсатмалар беришаяпти. Ўзингиз айтинг: ҳозир шундай қилиб бўладими? Бу одамларнинг ҳақиқий ташвишларидан бутунлай йироқ-ку. Ёки ўқув шакллари ҳақида ахборот юборишни талаб этишади. Қанақа денг? Ривожланишда марксизм билан. Йўқ, чиндан ҳам ортиқча бўғинларни тезда тугатиш зарур, масалан, шаҳар партия комитети шаҳар муассасаларидаги бошланғич партия ташкилотлари, Марказий Комитет эса республика муассаса ва идоралари билан шуғуллангани маъқул. Ана шунда партиянинг бошланғич бўғинларида иш юришиб кетармиди?

— КПСС Марказий Комитети ўзини ўзи тарқатиб юборгани, Бош котиб лавозимидан воз кечгани хусусида қандай фикрдасиз!

— Истеъфога чиқиш мумкин, айни пайтда зарур бўлиб қолди: Бош котибга унинг энг яқин сафдошлари хиёнат қилдилар. Бироқ съезд чақириш лозим эди. Ўйиндан бу тарзда чиқмайдилар. Республика компартиялари ўзларини дарҳол мустақил деб эълон қилишларига сабаб шу бўлди. Биз ҳам алоҳида бўлиб олдик. Энди ўзимизни ўзимиз ҳимоя қиламиз, ўзгаришларни амалга оширамиз. Афсус — одамийлик юзасидан бўлмади. Шундай савол туғилади: умуман ташкилотнинг ўзи борми-ди? Ҳа, КПСС тўғри йўлдан тойиб кетди.

— Парчаланган, ўнлаб қисмларга бўлиниб кетган давлатда битта партия бўлиши мантиққа тўғри келадими! Бунинг устига у демократик жараёнлар ривожланишидан орқада қолган бўлса!

— Баҳслашмайман, умумпартиявий ҳаракат дастурининг ҳаётий эмаслиги ана шунда яққол билиниб қолди. Бироқ, биз шошилаётган бўлишимиз мумкин, ҳадемай ўз съездимиз бўлади — ҳамма нарса ойдинлашади.

— Партия етакчиси совет раҳбари вазифасини ҳам қўшиб олиб боришига қандай қарайсиз!

— Биз кўп нарсаларни, жумладан шу масалани ҳам тафаккурдан қайта ўтказиш йўлига ўтдик. Ўйлайманки, тез орада бу масала ҳал этилади, бизда эса ҳокимиятни бўлиш анча чўзилиб кетди, аммо ҳозир айни вақти.

— Республика Президенти И. А. Каримов кўп такрорлайди: Ўзбекистонда яшаб турган барча кишилар фаровонлигини таъминлаш биз ҳар қандай машаққатга тайёр бўлган бош мақсаддир. У яқинда эса мана бундай деди: қайси партия ана шу мақсадга олиб борса, яшайверсин, булар — коммунистларми, социал-демократлар ёки эркчиларми, бизга барибир...

— Ҳа, турли хил «изм»лар энди кетмайди. Энг муҳими — озод республикамиз ҳудудида яшаб турган ҳар бир инсон ҳуқуқи, барчанинг муносиб турмуш кечириши кафолатланиши лозим. Бутун ҳокимият тузилиши, ҳукмрон партия фаолияти ана шу мақсадга бўйсундирилмоғи шарт.

М. САДВАҚҚОСОВ,
«Халқ сўзи»нинг шўролар ҳаёти бўлими муҳаррири.

САБЗАВОТКОРЛАР ЗАФАРИ

Тельман номли жамоа хўжалигининг фақат Наманган районида эмас, балки вилоятда ҳам ўзига яраша салмоғи бор. Бу хўжалик деҳқонлари эл дастурхонига сабзавот етказиб беришади. Жамоа аъзоларига томорқа участкалари берилиши ҳисобига экин майдонларининг қисқариши ҳосилдорликнинг ялпи миқдори камайишига асло таъсир қилмади. Бу йилги кўрсаткичлар ҳамма соҳаларда ҳам бултургидан яхши бўлмоқда. Мисол учун жами сабзавот ўтган йилнинг шу кунигача бўлган ҳажмидан 24 фоиз ортиқ бажарилди. Мева 20 тонна кўп териб олинди.

Хўжалик меҳнаткашлари қўша-қўша зафар қучмоқдалар. Абдусаттор Муллабоев бошлиқ бригада жамоасининг муваффақияти катта бўлди. Жами 1.026 тонна сабзавот етиштирилиб, ҳосилдорлик гектар бошига 276 ўрнига 278 центнердангa тўғри келди. Ёки умумий даромад 322 минг сўм ўрнига 512 минг сўмга етди. Бу ютуққа пудратчи Эргаш Иномов, Ҳамид Маматов, Рашид Дўлтаев, Низомбой Исахўжаев ўзларининг самарали меҳнатлари билан салмоқли ҳисса қўшдилар.

Раҳимжон ИРИСОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Инсон ва автомобиль

ЧОРРАҲАДАГИ ЎЙЛАР

Ўтган йили жумҳуриятимиз автойўлларида қарийб 17892 фалокат юз берди. 3166 дан зиёд гуноҳкор ва бегуноҳ киши қурбон бўлди. 19326 нафар одам эса майиб-мажруҳлик таёғига суянди. Кишини сескантириб юборадиган бу даҳшатли воқеаларнинг сабабчиси ким! Йўловчими! Ҳайдовчими!

Серҳовқин ва гавжум чорраҳа биқинида олатаёғини ўйнатиб, гоҳо ҳуштагини чуриллатиб хизмат қилаётган милиционерга айрим ҳайдовчилар ва пиёдалар ўқрая-ўқрая тикилишаяпти. Ўшамикин барча кўргуликлар айбдори? Йўқ, асло! Унинг бор-йўқ «гуноҳи» хизмат бурчини ўтаётгани. Ҳайдовчиларнинг кўпи йўл чироқларини назар-писанд қилмай автоуловларини қуюндек учиришни, пиёдаларнинг аксарияти эса ҳеч бир белгини писанд қилмай чорраҳаларни «қаҳрамонларча» кесиб ўтишни хоҳлайди. Такаббурликни мағрурлик, камтарликни ожизлик, мақтанчоқликни фахрланиш дея фараз қиладиган бу тоифа одамлардан нима ҳам кутиш мумкин. Постда турган милиционернинг ҳуштак чуриллатиши улар учун чидаб бўлмас ҳақорат, хўрланиш... Ана йўл қоидасини бузган ҳайдовчи назоратчининг ишораси билан ноилож машинасини тўхтатди. Кабинадан юлқиниб, минната иддао билан чиқди. Қўлларини белига тираб, «чирт-чирт» тупуринди. Бу унинг вақтида ҳушёрликка ундаган, машъум бир фалокатнинг олдини олиб қолган автоназоратчига кўрсатган иззат-ҳурмати эди...

Ана, серқатнов йўлни бемаҳалда кесиб ўтган икки болакай ҳуштак чуриллата бошлаган милиционерни кўрди-ю, дуч келган ёққа жуфтакни ростлашди. Милиционер эса уларни қувлаб юрмоқни ўзига эп билмай, бош чайқаб танбеҳ берган бўлди. Болалар интизомга чақирган, мудҳиш кўргуликдан огоҳ этган автоназоратчига «миннатдорчилик» тариқасида тил кўрсатиб, қилиқлар қилишди, ўзларича уни бопладик дея ўйлаб севинишди, Афсуски бундай севинч, бундай қувонч бир кун эмас, бир кун ғоят қимматга тушишини хаёлларига ҳам келтиришмайди улар. Ўтган йили шундай «партизанлик» оқибатида 750 норасида бевақт ҳаётдан кўз юмди. 4680 нафари эса она сути оғзидан кетмай туриб ҳаётга, жамиятга яроқсиз мажруҳлар сафини тўлдирдилар.

Бахтиёр серёғин, аёзли қиш кунларининг бирида йўлда бораётган юк машинасига тирмашиб, сирғала кетди. Аҳир, у бир-икки «лапашанг» дўстларини қойил қолдирмоқчи эди-да. Аммо, шу пайт, юк машинаси қаттиқ силкинди. Моҳир «спортчи» ўзини ўнглаёлмай боши билан машинанинг аллақаергадир урилди ва муз йўлга чалпак бўлиб тушди. Устига-устак шундоққина орқада келаётган машина ҳайдовчиси ҳам ғафлатда қолди ва... Ўн бир ёшли болакай суюкли оиласига бир умрлик қайғу-алам ташлаб кетди...

Қарши шаҳрида яшовчи Малик деган бола тенгдошлари орасида уришқоқлиги, чапдастлиги билан ном чиқарганди. Ғаройиб лақаби ҳам бор эди «Тарзан». У куз кунларининг бирида йўл чироқнинг таъқиқловчи сигналини назарписанд қилмай серқатнов кўчани кесиб ўтаётган пайти, ўзига ўхшаш яна бир ҳовлиқма «Тарзан» ҳайдовчининг машинаси ғилдираклари остида қолиб кетди ва атиги ўн кун касалхонада азоб торта-торта, ўн уч ёшида ҳаёт билан видолашди...

Нақадар совуқ ва шафқатсиз ҳодисалар. Бу фалокатларнинг ҳаммасига бизнинг мақтанчоқлигимиз, манманлигимиз, шошқалоқлигимиз сабабчидир.

Хўш, милиционерни боплаб масхара қилишни ўринлатган ўша учар болакайлар имлаётган автоназоратчининг ёнига келишганда осмон узилиб ерга тушармиди? Ё, хизматчи уларни ямламай ютармиди? Йўқ, асло! Автоназоратчи баҳоли қудрат қоидани тушунтирарди, йўлни қатнов пайти кесиб ўтиш хавфли эканини уқтирарди, халос...

Анови туппа-тузук кийинган, кўринишидан зиёлинамо аллаким анча илдам экан қурмагур. Катта йўлни тўлдириб елиб келаётган автоларга чап бера-бера югургилаб нариги томонга ўтди. Аммо, автоназоратчи уни тўхтатиб йўл қоидасини бузганини айтди. Бироқ зиёли пинагини бузмай, димоғ-фироғ билан чўнтагидан бир сўмлик олиб, автоназоратчининг нақ бурни олдида силкитди: «Мана ол, шунга зор бўлсанг!» Ҳолбуки, жарима ҳақида ҳали ҳеч қандай сўз бўлган эмасди. Ҳурматсизлик! Қип-қизил ҳурматсизлик! Ҳурматсизлик, бу — маданиятсизлик, бу ёввойилик! «Ёввойилик, — деб ёзганди буюк файласуф Руссо, — ўзини ўзи қурбон қилишда намоён бўлади». Нақадар одилона ҳукм! Бизнинг ҳам бош фожиамиз худди шунда эмасми? Майли, қонунни нари қўятурайлик, шундоққина тумшуғимиз тагида бизни интизомга ундаб турган О Д А Мга, ўз қавмимизга юқоридагидек муносабатларимиз маданиятсизлик, яъни ёввойилик эмасми, ахир?!

Азизлар, келинг, дабдабали кийим-кечагу, серҳашам юриш-туришни бир чеккага қўйиб, энг оддий ва энг муҳим маданият — инсонни ҳурмат қилиш, инсонни тушуниш илмини ўрганайлик. Ёввойилик келтираётган шафқатсиз фожиалар, фалокатлар таҳликасидан ана ўшанда фориғ бўламиз.

Азиз ЭРНАЗАРОВ,
Луқмон БЎРИЕВ,
Ўзбекистон Ички ишлар вазирлиги Давлат автомобиль инспекцияси бошқармаси ходимлари

ТАБАРРУК КАСБ СОҲИБИ

ТОШКЕНТНИНГ Кўкча даҳасида яшовчи уста Файзулло оламдаги энг покиза мавжудот — гўдак учун биринчи ошиён қуриб берувчи файзли касб эгасидир. Қўли гул бу уста ясаётган бешиклар Тошкентдагина эмас, диёримизнинг кўплаб шаҳар ва қишлоқларидаги хонадонларга етиб борган.

Файзулло Исматуллаев хонадонига кириб борганимизда, очиғи, катта ёшдаги кишини учратамиз деб ўйлаган эдик. Бироқ қаршимизга чиққан ёшгина, истараси иссиқ йигитчанинг Файзулло эканлигига аввалига ажабландик. Ҳовли сатҳида тахлаб қўйилган ходалар ва ёғоч қирқимларига кўзимиз тушди. Устанинг кўнгил тафти ва маҳорати билан улар бешикка айланади. Дурадгорлик, рассомлик, ўймакорлик каби ҳунарлар мажмуасидан чиройли бешиклар яралмоқда.

Қизиқ ҳол. Унинг устахонаси ўчоқ бошининг ичкарисидаги кичкина ҳужрачада экан. Бунга таажжуб билан боқишимизни кўриб у кулиб сўзлай бошлади:

— Аслида бу касб менга ота-боболаримдан мерос. Ёшликдан отам ва амакиларимга қарашиб юрар эдим. Яқин вақтларгача бешикчилик ҳунари таъқиб қилиб келинди. Шу туфайли кичик ҳужрачада яширинча ишлардим. Ҳунаримиз халққа манзур бўлгани учун қўни-қўшнилар ҳам сиримизни ошкор этмасдилар.

Ёдингизда бўлса телевидение, радиода бешикни эскилик сарқити, соғлиққа зиёни ҳақида оғиз тўлдириб гапиришган, газеталарда ёзишган. Ахир буюк алломаларимиз ҳам табаррук ,шу жажжи ёғоч кошонада навниҳол даврларини ўтказганлар-ку.

Шу куни унинг кенжа фарзандини бешикка солмоқчи эканлар. Янги тайёрланган бешикда чақалоқнинг ширингина кулиб туриши-ю, унинг атрофидаги келинчак ва болаларнинг беғубор табассумларини кўриб қалбимиз қувончга тўлди. Янги уйинг муборак бўлсин, кичкинтой!

Маъмур НАЗАР.
муаллиф олган сурат.

НОМИ ЎЗГАРДИ

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ узра мустақиллик шабадаси эса бошлади. Улкан муз қатламлари мисол тўпланиб қолган кўплаб муаммолар дадил ҳал этилмоқда. Тошкент вилоятидаги Оржоникидзе ноҳия кенгаши раёсатининг шу йил 9 сентябрь куни бўлиб ўтган йиғилишида ноҳия номини ўзгартиришга қарор қилинди. Энди у Қибрай деб юритилади.

Қибрай ноҳияси ҳудудида истиқомат қилувчи кўпдан-кўп меҳнаткашларнинг талаб ва истаклари инобатга олиниб Қибрай қўрғони марказидаги Оржоникидзе ҳайкали ўрнига Улуғ Ватан уруши жанггоҳларида ҳалок бўлган ва шаҳид кетган байналмилал жангчилар хотирасига ёдгорлик ўрнатиш лозим деб топилди. Оржоникидзе ҳайкали эса янги қуриладжак мактаблардан бирига топширилади.

Шунингдек, ноҳия «Коммунизм тонги» рўзномасининг номи ҳам ўзгарди. Бундан буён у «Давр овози» номи билан чоп этилади.

Тўлқин ЭШБЕК.

Ўзбекистон — Ҳиндистон:

ҚУТЛУҒ ҚАДАМ

Бу суҳбат уюштирилаётганида ҳали Ўзбекистон ўз мустақиллигини эълон қилмаган эди. Лекин эрк насимининг муаттар бўйларига ташналик билан юз бурган суҳбатдошлар нечоғлик «сиёсий ҳушёр» бўлмасинлар Ҳиндистонда кечган мулоқотлар давомида тўсиқларни унитиб қўйганликлари сезилиб турди. Сабаби тушунарли: халқ, оддий кишилар масъул раҳбарлардан кенг миқёсдаги амалий ишларга тезроқ ўтишларини талаб қилаётган эди. Танглик бухронидан чиқиб кетиш учун мулкчиликнинг барча кўринишларидан ва турлича ишлаб чиқариш усулларидан фойдаланилмоқда. Улар қонунлар билан ҳимояланмоқда. Кишиларни бозор иқтисодиёти шароитида эркин ҳаракат қилишга тайёрлаш, аҳолининг кам таъминланган қатламини ҳимоялаш чоралари кўрилди. Ишбилармонларнинг Тошкент учрашуви тажрибаси эса бу ҳаракатларни жаҳон ўлчовлари даражасига кўтариш учун ташқи иқтисодий алоқаларни ҳам устун даражада ривожлантиришни тақозо этаётган эди. Шу боис Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бошлиқ ҳукумат делегацияси аъзолари Ҳиндистонга расмий сафар чоғида иложи борича ҳамкорлик ипларини мустаҳкамроқ ва кенгроқ миқёсда боғлашга ҳаракат қилдилар.

Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси раисининг ўринбосари, умумиқтисодий комплекс раҳбари Б. С. Ҳамидов, республика маданият вазири Н. Ё. Ғойибов, савдо вазири М. Усмонов, республика Давлат банки бошқарувининг раиси Э. Ж. Боқибоев, Олий ва ўрта махсус таълим вазири Ш. О. Алимов, Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти Н. Салоҳиддинов ва Республика Президентининг маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов, Президентлик аппарати Давлатлараро алоқалар бўлимининг мудири Ф. Ғ. Тешабоев қуйидаги мулоқотда бу ҳамкорликнинг натижалари ва ундан кутилаётган самаралар ҳақида сўз юритадилар.

Б. С. ҲАМИДОВ: — Бизнинг Ҳиндистонга расмий визитимиз Ўзбекистон иқтисодиёти ғоялар қуллигидан чиқиб, турли манфаатлар, қарашлар ва сиёсатлар халқ фаровонлигига, юрт ободлиги учун хизмат қилишга йўналтирилаётган пайтга тўғри келди. Шунинг учун ҳинд халқи билан азалдан давом этиб келган алоқаларимизга янгича шиддат ва мазмун бағишламоқ учун асос яратилган эди, деб бемалол айтиш мумкин. Буни ҳинд томони ҳам тўғри тушуниб, музокараларнинг ишчан ва амалий руҳда ўтишига катта ҳисса қўшди.

Маълумки, Ҳиндистон ва Ўрта Осиё халқларининг алоқалари илдизи жуда қадим замонларга бориб тақалади. Эрамизгача бўлган уч мингинчи йилларда ва эрамизнинг дастлабки асрларига даҳлдор археологик қазилмалар бу икки минтақа аро савдо карвонлари мунтазам қатнаб турганлигидан далолат беради.

Совет даврида Ҳиндистон мустақилликни қўлга киритган 1947 йилдан бошлаб ва СССРда демократик кайфиятлар уйғона бошлагач, Ўзбекистон — Ҳиндистон алоқалари қайта тикланди. Лекин Ҳиндистон ва Покистонга тинчлик олиб келган Тошкент декларациясидан кейин бу тикланиш бир мунча кўзга ташланадиган бўлиб қолди.

Айни пайтда Ўзбекистон бир қадар эркин ҳамкорлик қилаётган давлатлар орасида Ҳиндистон етакчи ўринни эгаллайди. Кейинги йилларда республикамиздаги 130 га яқин йирик корхоналар Ҳиндистонга маҳсулот экспорт қилишда қатнашган. Ўз навбатида ҳинд дўстларимиз халқ истеъмоли молларидан кўпроқ юборишни йўлга қўйдилар. Мутахассисларимиз Ҳиндистоннинг Тамилнад, Мадҳия-Прадеш ва Уттар-Прадеш штатларида иссиқлик электр станцияси, Бхилай металлургия комбинати, Ранчида оғир машинасозлик заводи қурилишларида самарали меҳнат қилишди.

Ҳозир «Кемимпекс», «Роял экспорт», «Нэшнл лезерклоз», «Манжит нанда интернэшнл» каби йигирмага яқин ҳинд фирмалари Ўзбекистон бозорида қизғин иш олиб бормоқдалар.

Ўзбекистон корхоналари ва Ҳиндистон фирмалари саноатнинг турли соҳалари, айниқса енгил саноат моллари ишлаб чиқариш бўйича қўшма корхоналар барпо этишга алоҳида қизиқиш билан қарамоқдалар. Ҳозир бизда еттита қўшма корхона ишлаб турибди. Келажакда улар яна кўпаяди.

Ҳиндистон ҳукумати савдо-саноат палатасининг таклифига биноан шу йилнинг 20—29 сентябрь кунлари Тошкентда савдо ярмаркаси ўтказилади. Унда Ҳиндистоннинг йирик корпорацияларига қарашли бўлган бешта фирма раҳбарлари ўз маҳсулотлари билан қатнашадилар. Бу ярмаркани Ўзбекистон ва Ҳиндистон ўртасида имзоланган Шартномани амалга ошириш учун қўйилган дастлабки амалий қадам деб баҳолаш мумкин.

Н. Ё. ҒОЙИБОВ: — Ҳиндистон ҳукумати билан имзоланган Шартноманинг иккинчиси маданий алоқаларни ривожлантиришга даҳлдордир. Ушбу Шартномага биноан бешта йўналиш бўйича тадбирлар мажмуасини амалга ошириш мўлжалланган.

Маълумки ўзбек ва ҳинд халқи маданияти ҳамда санъати алоқаларининг илмий асосларини биргаликда ўрганиш ва ишлаб чиқиш соҳасида иккала давлат олимлари кўпдан ҳамкорлик қилиб келмоқдалар. Ўзбек ҳиндшунослари бунга бағишлаб 150 тага яқин китоблар, монографиялар ва тўпламлар нашр эттиришган. Улар Ҳиндистонда ва ўз навбатида ҳинд олимлари Ўзбекистонда ўтадиган барча илмий-маданий анжуманларда мунтазам қатнашиб келмоқдалар. Ҳинд китобдорларининг кўмаги билан Ўзбекистон Фанлар академиясининг қўлёзмалар институти ходимлари Саид Насимий ва Хофиз Хоразмийнинг жуда ноёб ғазаллар тўпламини нашр этишди. Буюк ҳамюртимиз Заҳриддин Бобур ва бобурийлар даври адабиёти, маданиятини ўрганишда ўзбек олимаси Сабоҳат Азимжоновага ҳинд архиви ходимлари катта ёрдам кўрсатдилар.

Санъатсеварликда иккала халқнинг муштарак томонлари жуда кўп. Шунинг учун ҳинд дўстларимиз билан бадиий жамоаларни айрбошлашни янада яхшилашга келишиб олдик. Бадиий фабрикаларимиз ҳам ўзаро маҳсулот айрбошлашни йўлга қўядилар.

Баҳодир Жалолов, Алишер Мирзаев ва Акмалжон Икромжонов каби рассомларимиз асарлари Ҳиндистонда машҳурдир. Бундан кейин ўзбек ва ҳинд рассомларининг ижодий ҳамкорлиги янги босқичда ривожланади.

Халқ амалий санъати асарларининг кўргазмаларини ташкил этиш соҳасида муҳим тадбирлар белгилаб олганмиз.

Тошкентда ўтадиган халқаро кино анжуманларида ҳинд киносанъати усталари фаол қатнашиб келадилар. Раж Капур фильмлари 50-йилларнинг охиридаёқ Ўзбекистон экранларига чиқиб, мустаҳкам ўрнашиб қолган эди. Кейинги йилларда киносанъаткорларимиз ҳиндистонлик касбдошлари билан биргаликда «Али бобо ва қирқ қароқчи», «Севги афсонаси», «Овчи» фильмларини яратдилар. Эндиликда икки халқ киносанъаткорларининг ҳамкорлиги 17 август куни Деҳлида имзоланган Шартнома асосида янада ривожланади.

Шу йилнинг октябрь-ноябрь ойларида Ҳиндистон маданият вазирлигининг масъул раҳбарлари жумҳуриятимизга ташриф буюрадилар. Шундан кейин Шартномани амалий босқичда давом эттиришга киришилади.

М. УСМОНОВ: — Қадимдан давлатларнинг маданий даражаси у ерда савдо-сотиқ ишларининг нечоғлик йўлга қўйилгани билан белгиланган. Агар тарихга назар солсак, ўзбек ва ҳинд халқлари ҳаётида бундай даврлар кўп бўлганини кўрамиз. Марказлашган бошқарув системасининг тоталитар чеклашларига қарамасдан совет даврида ҳам Ўзбекистон яқин қўшниси бўлмиш Ҳиндистон билан савдо алоқаларини кенгайтиришга ҳаракат қилди. Тошкент марказидаги Ҳиндистон маҳсулотлари билан савдо қилувчи «Ганга» магазинининг барпо этилишига мана шу ҳаракатнинг самараси деб қарамоқ керак. Энди Деҳли Шартномасига мувофиқ «Ганга»-га Ҳиндистондан келтириладиган молларнинг тури ва салмоғи кўпаяди.

Қарс икки қўлдан чиқади дейдилар. Биз ҳам бунга жавобан шу йилнинг ўзидаёқ Деҳлида ўзбек миллий таомлари билан савдо қилувчи ресторан ва чойхона очамиз. Яна ўзимизнинг «Тонг» фирмамиз базасида кийим-кечак тикадиган қўшма корхона очишга келишилган.

Ҳинд заргарларининг ёқут ва марваридга ишлов беришдаги маҳорати дунё миқёсида тан олинган. Агар мана шу маҳоратни Ўзбекистон заргарларининг санъатига омухта қилиб юборсак, халқаро бозорда бу соҳада ман-ман деган фирмалар билан бемалол рақобатлашиш учун имкониятлар очилади. Яқин келажакда барпо этилажак заргарлик буюмлари ишлаб чиқарадиган қўшма корхона ана шу мақсадга хизмат қилади.

Амир Темур замонида Бухоронинг ўзида ҳиндистонлик тижоратчилар бутун бир маҳаллани эгаллаб, савдо-сотиқ билан шуғулланишган. Тижоратни ана шундай даражада қайта ривожлантирмоқ учун ҳозир барча имкониятга эгамиз.

Э. Ж. БОҚИБОЕВ: — Жумҳурият савдо вазири Мираброр Усмонов ҳам, бошқалар ҳам қўшма корхоналар барпо этиш ҳақида гапирдилар. Ўз-ўзидан, бу қўшма корхоналарни маблағ билан таъминлаш масаласи нима бўлади, деган савол туғилади. Биз бунинг учун Ўзбекистонда ҳинд тижорат банки ва Ҳиндистонда Ўзбекистон тижорат банки бўлимларини очишни келишиб олдик. Бу бўлимлар қўшма корхоналарга имтиёзли шартларда молиявий ёрдам кўрсатадилар, жаҳон бозорига чиқиш учун маблағ билан таъминлайди.

Ҳиндистонда тижорат банклари жуда кўп. Мустақиллик ҳинд дўстларимизга бу соҳада жаҳондаги илғор тажрибаларни яхши ўзлаштиришлари учун имконият яратган. Биз ана шу тажрибалардан баҳраманд бўлиш, иш ўрганиш учун энг яхши мутахассисларимизни маълум муддатга Ҳиндистонга юборамиз.

Ш. О. АЛИМОВ: — Эркин Жўраевич таъкидлаб ўтганларидек, шу йилнинг ўзида бир гуруҳ мутахассисларимиз Ҳиндистоннинг молия ташкилотларида иш ўрганадилар. Ташқи иқтисодий молия ва бизнес соҳаси Ҳиндистонда яхши ривожланган. Шунингдек, халқаро ҳуқуқ ва бозор қонунчилиги соҳасида ҳуқуқшуносларимиз ҳинд ҳамкасабаларидан кўп нарса ўрганишлари мумкин. Чунки ташқи иқтисодий алоқаларимиз ҳуқуқий ҳимояга муҳтож. Бизда эса бу соҳада деярли кадрлар йўқ. Ҳинд томони шу соҳада кўмаклашмоқчи: Ўзбекистон Олий ўқув юртлари бунга жавобан инженерлар, шифокорлар, қишлоқ хўжалиги ва ирригация бўйича малакали мутахассислар тайёрлаб беради. Ҳозироқ Ўзбекистоннинг табобат илмгоҳларида ҳинд ёшларидан 15 кишини ўқитиш ҳақида битим тайёрланди.

М. С. САЛОҲИДДИНОВ: — Бундан 1200 йил муқаддам яшаб ўтган улуғ бобомиз Муҳаммад ал-Хоразмий «Ҳинд арифметикаси ҳақида китоб» деган асар ёзган. Бу асарда ҳинд олимлари кашф этган ўнлик саноқ системасининг афзалликлари атрофлича таҳлил қилинган ва тўлдирилган. Мана шу китоб орқали ўнлик саноқ системаси бутун дунёга ёйилган. Ундан кейин Ҳиндистонни бутун дунё учун кашф этган аллома Абу Райҳон Берунийдир. Мен бу мисолларни келтириш билан Ҳиндистон ва Ўзбекистоннинг илмий алоқалари ҳам жуда қадимийдир, демоқчиман.

Ҳозирги даврда илмий-алоқаларимиз қайтадан ривожланиш босқичига кирмоқда. Мен иккита мисол келтириш билан бу соҳадаги ҳамкорлик ҳар икки томон учун фойдали бўлишини таъкидламоқчиман.

Биринчиси қуёш энергиясидан фойдаланиш бўйича:

Бизнинг физик олимларимиз «Стерлинг» двигатели деб номланувчи қурилма яратишди. Бу двигатель ҳиндларнинг қуёш коллекторлари билан бирга ишлатилади. Геологлар ва чўпонларнинг манзилгоҳларида бу қурилма билан ер остидан бир соатда тўрт куб метр сув чиқариш мумкин.

Ўзбек олимлари лазер ёрдамида сил касаллигини даволашнинг янги усулини таклиф этдилар. Бу усул ҳинд мутахассисларида катта қизиқиш уйғотди. Ҳозир бу усулни Ҳиндистондаги шифохоналарда қўллаш учун битим тайёрланмоқда. Ҳар иккала томон табобатнинг маълум соҳаларида валютасиз мутахассислар айирбошлашга кўпроқ аҳамият бермоқдалар. Хуллас, иқтисодий алоқаларимизни илмий асосда қувватлаш учун қўлимиздан келган ҳамма ишни қиламиз.

Ф. Ғ. ТЕШАБОЕВ: — Шу йилнинг 17 августида Деҳлида имзоланган Шартномалардан кейин Ўзбекистон ва Ҳиндистон алоқалари янги босқичда ривожланади. Бу ҳамкорликнинг сифат жиҳатига ҳам эътибор бермоқ керак. Авваллари бизнинг борди — келдиларимиз Иттифоқ доирасида билвосита кечар эди. Эндиликда алоқалар суверен Ўзбекистон ва мустақил Ҳиндистон давлатлари мақомида бевосита амалга оширилади. Демак, энди ҳамкорлигимиз сифат жиҳатидан тўла кафолатланади.

Яна бир нарсани алоҳида таъкидлаш керак: Ҳиндистон раҳбарлари — шахсан Ҳиндистон Президенти Рамасвами Венкатараман ва Вице-Президент Шанкар Дайял Шарма жаноблари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан учрашувлари чоғида, Ҳиндистоннинг Ўзбекистон билан бўлган бевосита алоқалари Совет Иттифоқидаги бошқа республикалар билан мамлакатимиз ўртасидаги келажакда ўрнатиладиган алоқаларнинг дебочаси бўлади, деган эдилар. Ҳа, Ўзбекистон Ҳиндистон ва унинг бўлажак шериклари учун дўстлик кўприги вазифасини ўтайди.

Ш. С. ЗИЁМОВ: — Ушбу суҳбатда қатнашаётган бошқа ўртоқлар ҳам қайд этганларидек, Деҳлида иккита Шартномага — иқтисодий, илмий-техникавий, савдо-молия соҳасида ва маданий алоқаларни кенгайтиришга қаратилган Шартномаларга имзо чекилди. Ҳар иккала шартнома ўзбек, ҳинд, рус ва инглиз тилларида тайёрланди. Эътибор қиляпсизми, халқаро миқёсдаги ҳужжат биринчи марта ўзбек тилида тайёрланди. Ҳиндистонда имзоланган Шартномалар билан Ўзбекистоннинг давлат тили халқаро майдонга чиқди.

Биз ҳинд тупроғига суверен республиканинг вакиллари сифатида қадам қўйган эдик. Ўша машъум 19 август куни Тошкентга қайтаётганимизда Агра шаҳрида элчихона маъмурлари Москвада давлат тўнтариши рўй бергани ҳақидаги хабарни айтишди. Самолётдаёқ Ўзбекистоннинг бундан кейинги йўлини муҳокама қилдик. Президентимиз Ислом Каримов биз қандай бўлмасин Ўзбекистоннинг мустақиллиги йўлидаги курашни давом эттирамиз, дедилар. Биз, расмий визит иштирокчилари у кишини бир овоздан қувватладик. Шундай қилиб Тошкент аэропортига мустақиллик учун курашни давом эттириш туйғуси билан қадам қўйдик. Мана, ҳаёт, сиёсий жараён бу қароримизни ҳар жиҳатдан мустаҳкамлади ва ривожлантирди.

Эндиликда Ўзбекистон ва Ҳиндистон ўртасида имзоланган Шартномаларни тўла мустақил давлатларнинг ҳамкорлигини таъминловчи муҳим сиёсий ҳужжат сифатида баҳоламоқ даркор.

И. АБДУҲОЛИҚОВ,
А. АБДУРАЗЗОҚОВ.

Қува районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигининг илғор сигир соғувчиси Эътиборхон Тешабоева ўтган ярим йил якунига кўра 17 бош соғин сигирдан 23 ўрнига, 24,5 тоннадан ошириб серқаймоқ сут соғиб олди. У меҳнатда жонбозлик кўрсатиш билангина чегараланиб қолмай, Ўзбекистон халқ депутати сифатида сайловчиларнинг наказларини ҳам ўз вақтида бажаришга эришаётир.

СУРАТДА: Э. Тешабоева.
Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ХУШХАБАРЛАР

«САМАРҚАНД ЕРИНИНГ САХОВАТИ»

ШУ кунларда вилоят марказида қишлоқ хўжалик ходимларининг «Самарқанд ерининг саховати» анъанавий кўргазмаси намойиш қилинаяпти. Зарафшон воҳаси боғбонлари, соҳибкорлари, полизчилари, халқ селекциячилари етиштирилган мева-сабзавот, полизларнинг анвойи навларини келтиришган.

Кўргазмада Олтин куз неъматлари савдоси ҳам уюштирилди. 1350 тонна қовун-тарвуз, 1215 тонна картошка, 300 тоннадан зиёд сабзавот, салкам минг тонна узум, 44 тонна гўшт сотиш режалаштирилган.

ҚЎШРАБОТНИНГ «ҚОРА ОЛТИН»И

ҚОРАКЎЛ териларини даштликлар «қора олтин» дейишади. Афсуски, турғунлик йилларида сунъий қочириш қоидалари бузилганлиги, кимёвий дорилардан меъёридан ортиқ фойдаланилганлиги оқибатида бу бебаҳо хом ашёнинг сифатига путур етди.

Айни кунларда жаҳон бозорида Ўзбекистон қоракўлига талаб кучайганлиги қўшработликларни тери сифатини яхшилашга мажбур қилаяпти. Район чорвадорлари давлатга салкам 30 минг дона қоракўл тери сотиб, йиллик режани ошириб бажардилар. Айниқса Эргаш Жуманбулбул, Очил Қодиров номли, «Қўшработ» давлат хўжаликлари катта ҳисса қўшишди.

Ҳ. ТЕМУР.

Депутатлар бонг уради

КАТТАЛАРДАН ОРТСА — БОЛАЛАРГАМИ?

Ўзбекистон Президентининг 1—5-синф ўқувчиларини бепул нонушта билан таъминлаш ва уларга озиқ-овқат сотишда енгилликлар бериш тўғрисидаги 1990 ва бу йилги фармонлари фақат бизнинг жумҳуриятимизда эмас, балки бошқа жумҳуриятларда ҳам кўтаринки руҳ билан кутиб олинганига жуда қувонган эдик. Натижада ҳозир 1—5-синфлардаги ҳар бир ўқувчига кунда 40 тийинлик бепул нонушта ва нархларнинг ошиши муносабати билан 6—11-синф ўқувчиларининг овқати учун ҳар бир ўқувчига қўшимча 60 тийин пул бериладиган бўлди.

Лекин бундай олийжаноб ишни ташкил қилиш ва амалга оширишда йўл қўйилаётган хатолар одамларнинг кайфиятини бузаяпти, болаларнинг маънавий ва жисмоний тарбиясига катта путур етказмоқда.

Биринчидан, Илгари умумий овқатланиш идоралари ўқувчилар овқатидан 10 фоиздан устама нарх оладиган бўлса, эндиликда у 25 фоизгача (қишлоқ мактабларида — 20 фоиз) кўпайтирилди. Натижада 40 тийинлик овқатнинг ҳажми ва калорияси 30 тийингача камаймоқда, 60 тийинлик ўрнига эса 48 тийинлик овқат берилади. Буни кўзбўямачиликдан бошқа нарса деб бўлмайди. Шунинг учун ўқувчиларнинг овқатидан олинадиган устама нархни умуман бекор қилиш керак.

Иккинчидан. 6 — 11-синф ўқувчиларининг овқати учун давлат бюджетидан 60 тийиндан ажратиладиган пул республика Савдо вазирлигига ва «Ўзбекбирлашув»-га ўтказиб берилган. Лекин ҳозиргача бу 60 тийин қандай қилиб ўқувчининг овқати учун тўланиш механизми ҳал бўлмаган. Кўп жойларда ўқувчилар ҳам, уларнинг ота-оналари ва ўқитувчилари ҳам бундан мутлақо хабарлари йўқ.

Учинчидан, Болалар муассасалари, ўқув юртлари ошхона ва буфетларига бериладиган озиқ-овқат, сабзавот, мева маҳсулотларининг сифати паст, миқдори оз ёки умуман берилмайди, берилганлари ҳам талон-торож қилинади. Масалан, Фарғона шаҳридаги 86-махсус интернат 1991 йилнинг биринчи чорагида нормадаги 5622 килограмм гўштнинг фақат 44 фоизини, 1815 килограмм колбасанинг 8 фоизини, 1866 килограмм ёғнинг 30 фоизини, 2538 килограмм шакарнинг 23 фоизини олган, холос. Бундай аҳволни ҳар бир район ва шаҳарда кўриш мумкин.

Тўртинчидан. Колхоз ва совхоз ҳудудларида жойлашган болалар муассасалари ва ўқув юртларига бериладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини давлатга харид қилиш режаларига киритиш тўғрисида бир қанча қарорлар ва кўрсатмалар чиқарилганлигига қарамай ҳозиргача амалда қоғозда қолиб келаяпти.

Юқори синф ўқувчиларини овқатлантириш масаласи ошхоналарнинг етарли эмаслиги, борларида ҳам мебель ва ошхона анжомлари, ҳаттоки стакан, қошиқ, идиш-товоқлар етмаслиги, айниқса, ачинарли. Жуда кўп ҳолларда эса умумий овқатланиш корхоналари ва шунга алоқадор бўлган маорифчиларнинг болалари ҳақига нореал ёндашув ҳолларига ҳам олиб келади. Бундай муаммоларнинг қандайдир ечими бўлиши керак.

Бизнинг фикримизча, юқори синф ўқувчиларига овқатланиш учун берилаётган товон пули ўқувчилар ва талабаларнинг қўлига сўм ёки талон шаклида берилиши мақсадга мувофиқ бўлади.

Қишлоқ жойларидаги боғча, мактаб, касалхоналарнинг мева, сабзавот, сут ва гўшт билан таъминланиши тўлиқ давлат ва жамоа хўжаликлари томонидан амалга оширилиши керак ва бу маҳсулотлар давлатга харид қилиш режаларига киритилиши ҳақидаги ҳукумат қарорларининг бажарилишини таъминлаш лозим.

Муаммоларни санашни давом эттириш мумкин — улар чегарасиз.

Қачонки, биз ёшларнинг тарбияси ва ўқишига муносабатни тубдан ўзгартирмасак ҳеч қачон жамиятда жиддий ўзгариш бўлмайди. Агар ёшлар етарли миқдорда ва сифатли овқат еййшмаса, улар жисмоний ва маънавий ўсишдан жуда орқада қолиб кетади. Бу миллатнинг келажагига ниҳоятда катта салбий таъсир кўрсатади.

Наҳотки, 74 йил давомида «Ҳамма яхши нарса болаларга» деган шиорни ҳар бир бино пештоқига осиб, унга лоақал бирор марта риоя қилмасак, фан, маданият ва тараққиёт омили бўлган халқ таълимига қаттиқ зарба берилганлигини ҳалигача тушунмасак!

Биз юқорида кўтарилган ва тилга олинмаган муаммоларни барча тегишли идоралар, вазирликлар, хўжалик раҳбарлари, совет органлари, халқ депутатлари саноқли кунлар ичида ҳал қиладилар ва доимий назорат остига оладилар деб умид қиламиз. Бу муаммолар, бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида жуда оғирлашиб кетишини эътиборга олиб мактаб ҳаётига тааллуқли масалаларга матбуот органлари ҳам эътиборни кучайтирсалар яхши бўларди.

А. ҚЎЧҚОРОВ,
Х. ЭШНАЗАРОВ,
Р. МИРХОНОВ,
К. БАҲРИЕВ,
М. МИРСАИДОВ,
Ўзбекистон жумҳурияти халқ депутатлари.

САЛОМАТЛИК ПОСБОНЛАРИ

Бугунги кунда деҳқончилик маҳсулотлари таркибидаги нитратнинг ошиб бораётганлиги, ҳавонинг турли хил заҳарли газлар билан ифлосланаётганлиги саломатлик посбонлари зиммасига алоҳида масъулият юкламоқда. Бу муаммоларни медицина жиҳозларини янгилаш, поликлиника ва тиббий хизмат шаҳобчаларини такомиллаштириш эвазигагина ҳал қилиш мумкинлиги ҳеч кимга сир эмас.

Бу борада Тошкент шаҳрида яна бир хайрли иш амалга оширилди — янги ва аҳоли зич яшайдиган Қорасув даҳасининг марказида 36-шаҳар поликлиникаси қуриб фойдаланишга топширилди.

Поликлиника замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, бу ерда саломатлик шаҳобчаси, кундузи хизмат кўрсатувчи стационар, аёллар маслаҳатхонаси, жисмоний тарбия билан даволовчи ва яна бир қанча юқори қулайликларга эга тиббий хизмат хоналари беморлар ихтиёрида.

Пўлат СОДИҚ.

СУРАТЛАРДА: 1. Поликлиниканинг бош врачи Озода Юсупова (ўртада) ўз касбдошлари даврасида. 2. Поликлиниканинг умумий кўриниши.

(ЎзТАГ).

Инсон ва қонун

ДИЁРИГА АЙЛАНГАН ДИЁР

ЁКИ УЧ НАВҚИРОН ЙИГИТНИ ҲАЛОК ЭТГАН ШАХСНИНГ «БЕАЙБ» ЭКАНИ ҲАҚИДА ҚИССА

ДИЁРБЕК оиланинг тўнғич фарзанди эди. Тошкентда туғилган. Онаси Олия опа Ўшлик, отаси Иброҳим ака Қўқондан. Улар Тошкент тўқимачилик институтида ўқиб юрган кезлари турмуш қуришган. Олия опа ҳам ўқиб, ҳам бола катта қиламан, деб не куйларга тушмаган. Фарзандини деб олий маълумот ололмади. Охирги курсда ўқишдан воз кечишга мажбур бўлди. Жажжи Диёр кимларнинг қўлида улғайиб, вояга етмади дейсиз. Уни гоҳ Ўшга, гоҳ Қўқонга, гоҳ Тошкентга олиб кетишарди. Улар Тошкент маҳаллаларидан биридаги хонадонда ижарада яшашарди. Онаси ва отаси Диёрбекни қўни-қўшниларига қолдириб, ўзлари ўқишга қатнашарди. Эвазига эгниларида оҳорлироқ кийим-кечаги борми, тилла тақинчоғи борми, маҳалладошларига улашишарди...

Ўшга қайтиб келишганида қийинчиликлар бироз чекингандай эди. Тез орада уйли-жойли бўлишди. Ҳеч нимадан кам-кўсти йўқ эди уларнинг. Хулласи калом, бахтли ҳаёт кечиришарди...

Диёрбек ўрта мактабни тамомлаб, Самарқанд кооператив институти кундузги бўлимига ўқишга кирди. Иккинчи курсда таҳсил олаётган чоғида ҳарбий хизматга чақирилди. У йигитлик бурчини Москвада ўтаб қайтгач, ўқишни давом эттирди. Диёрбек бешинчи курсни тамомлаётган эди. Ўша маъшум фожеа юз бермаганида, у балки ҳозир уйланиб, Олия опа набирали бўлармиди? Бу дунёда ҳеч ким Олия опачалик келин олишни орзу қилмаган бўлса керак. У Диёрига унинг болалик чоғлариданоқ «келин» изларди. Ҳаттоки бир қизни кўз остига олиб ҳам қўйганди. Баҳорда тўй қилиш учун тараддуд кўраётган кунлари эди... Бу ёғини энди онаизорнинг ўзидан тингланг:

«1989 йилнинг 4 ноябрь куни байрам арафасида уйларига келишаётган уч нафар навқирон йигит Ғаллаорол районида автомобиль ҳалокатида жувонмарг бўлдилар. Улар орасида менинг ўғлим Диёрбек ҳам бор эди. Улар асли беш киши бўлган. Тўрттаси — Самарқанд кооператив институтининг охирги курс талабалари Диёр Мелибоев, Комил Мадалиев, Маъруф Тошматов, Абдумажид Абдукаримов ҳамда ўша заҳоти жон берган. Самарқанд кооператив техникумининг толиби Ислом Умрзоқов. Бу болани машина анча масофагача судраб кетган. Маъруф Тошматов, Абдумажид Абдукаримовлар эса оғир жароҳатланишган. Менинг ўғлим ва Комилжон Мадалиевлар касалхонага олиб кетишаётганларида жон беришган.

Тирик қолган икки талабанинг гувоҳлик беришича, улар Шаҳрисабз — Самарқанд — Андижон маршрутли автобусда келишаётган экан. Автобус Ғаллаоролда тўхтаган. Йўловчилар йўлнинг нариги бетидаги чойхонага ўтишиб тамадди қилишган. Бу орада автобус жўнашга отланади. Уларнинг бешови йўлни энди кесиб ўтишга шайланишганда, тўсатдан ғаллаороллик О. Бўриев ГАЗ-21 маркали хусусий машинасида йигитларни уриб кетади.

Машинанинг чироқлари ёнмаган. Тормози ишламаган. Йўқса у Ислом Умрзоқовни анча масофагача судраб бормасди. Қолаверса О. Бўриев катта тезликда келган. Бўлмаса бирйўла беш навқирон йигитни чор атрофга учириб юборармиди?

4 ноябрь куни Ғаллаорол райони ички ишлар бўлимидан милиция подполковниги Я. Темиров Ўшга телефон қилиб, зудлик билан етиб келишимизни айтди. Биз ҳали ўғлимиз ҳалок бўлганидан бехабар эдик. Олдимизда бизни умримизнинг энг даҳшатли онлари кутаётган экан. Биз шу заҳоти йўлга чиқиб, Андижонга етиб келдик. Бу ерга энди Бухоро — Андижон автобуси келиб турган экан. Автобус ҳайдовчиси ва йўловчилардан сўраб-суриштирсак, йўлда катта тезлик билан чироқсиз келаётган машина 20-21 ёшлар чамасидаги беш йигитни уриб кетганлигини, уларни касалхонага олиб кетишганини сўзлаб беришди. Бешинчи ноябрь куни чошгоҳда фожеа юз берган жойга етиб бордик. Боламиз ўликхонада эди. Унинг шериклари қонга беланиб ётишарди. Бизга на милиция, на касалхона ходимлари ёрдам кўрсатишди. Уч бахти қаро она, уч бахти қаро ота фарзандларимизни ўз қўлларимиз билан оққа ўраб, уйга олиб келдик. Эй, худо, ҳеч қандай инсоннинг бошига солма бундай кунни! Энди 24-25 ёшни қаршилаган йигитлар наҳот бир вақтнинг ўзида нобуд бўлсалар!

Биз ўликхонадан болаларимизни олаётганимизда, ғаллаороллилар босиб кетган ҳайдовчининг бой, катта лавозимларда ишлайдиган қариндош-уруғлари борлигини, икки йил муқаддам унинг амакиси ҳам машинада одам уриб, қамалмай қолганлиги ҳақида гапириб беришди. Овора бўлманглар, буниси ҳам жазосиз қолади дейишганди. Наҳот, энди шу рост бўлса? Наҳот ҳақиқат қарор топмаса?!

Болаларингиз нобуд бўлибди деб на милиция ходимлари, на уриб кетган ҳайдовчи ҳол-аҳвол сўраб келишга ярамадилар. Диёрбекни қирқи ўтгач, отаси Ғаллаоролга бориб прокурор Ашурали Жўраев, терговчи Нуриддин Исроиловларга йўлиқди. Бироқ улар эримни «дело» билан таништиришмаган. Ҳатто, жиноий иш ҳали қўзғатилмаган деб жавоб қайтаришган. Ўтган мудҳиш қирқ кун ичида ҳаммаёқ ўзгартирилиб, ҳайдовчи фойдасига иш кўрилгани яққол сезилиб турарди. Бизга яна бироз кутиб туришни маслаҳат беришди. Керак бўлса ўзимиз чақириб оламиз, дейишди. Кутдик. Хат эса келавермади. Сўнгра ўзим А. Жўраевга сим қоқдим. У терговкетаётганлигини айтиб, яна тинчлантирди. Кейинчалик яна 5-6 марта А. Жўраев, Н. Исроиловларга қўнғироқ қилдим. Бироқ натижа йўқ эди. Кейинги бор сим қоққанимда А. Жўраев: «Ўғлингизнинг ишини Жиззахга юбордик. Ҳозир бу иш билан терговчилар Бурхон Холбўтаев, Шамшитдин Сувоновлар шуғулланишяпди», деди. Улардан ҳам сўраб-суриштирсак, тергов давом этаяпди, дейишди.

Соғлигим ёмонлигига қарамай икки марта Ғаллаоролга бориб келдим. Натижа бўлмагач, Жиззахга йўл олдим. Жиззах вилоят ички ишлар бошқармаси тергов бўлими бошлиғининг ўринбосари Исоқ Исматовга мурожаат этдим. У иш Ғаллаоролда, Холбўтаевда эканлигини уқтириб, енгил машинасига ўтқазиб, ўша ёққа юборди. Холбўтаев эса «дело» менда йўқ, уни маслаҳатлашиш учун Жиззахга юборганман деди. Яна уйга қуруқ қайтиб келдим. Орадан бироз вақт ўтгач, яна Жиззахга, Исматовга сим қоқдим. У энди бу иш билан янги терговчи — Тожибоев шуғулланаётганлигини, тез орада мактуб орқали жавоб қайтаришларини таъкидлади. Кута-кута бўлак қаноат қилолмай, яна Жиззахга отландим. Исматов мени кўриб: «Опа, ўзингизни кўп уринтираверманг, усиз ҳам ҳароб бўлиб кетибсиз, қолган болаларингизни ҳам уйлангда ахир» деб қайтариб юборди. Хат кутиб тоқатим тоқ бўлди. Яна бир неча бор қилган қўнғироқларимдан сўнг ниҳоят қуйидаги мазмунда мактуб олдим:

«21. 01. 91. № 61104 Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Жиззах вилоят Кенгашининг ички ишлар бошқармаси.

Сизга шуни маълум қиламизки, ўғлингиз Мелибоев Диёр ва бошқа болаларнинг ўлими факти бўйича қўзғатилган жиноий иш 1990 йил 28 ноябрь куни Фориш ноҳия ИИБ терговчиси Пардаев Г. томонидан Ўз. ССР жиноят процессуал кодексининг 5 модда 2-банди билан бекор қилинган. Ушбу қарорнинг қонунийлигини кўриб чиқиш учун жиноий иш вилоят прокуратурасига юборилди.

Вилоят ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари:
милиция майори:

И. ИСМАТОВ. (имзо)»

Диёрбекнинг тирик қолган дўстлари берган гувоҳликларни тасдиқловчи гувоҳлар ҳам бор. Улар Самарқанд кооператив ҳамда қишлоқ хўжалиги институти битирувчилари... Қизлар шу куни Бухоро — Андижон маршрутида келишаётган экан.

Биз нима қилсак ҳақиқат қарор топаркин? Жиноятчи қилмишига яраша жазо олса, қалбимиз бироз таскин топармикан, адолат бизни қолган болаларимиз учун тирилтириб берармикан? Чунки болаларимиз ўлган куни биз ҳам ўлганмиз. Фақат биз тирик ўликлармиз.

Олияхон МЕЛИБОЕВА».

Ҳақиқатан Жиззах вилояти ички ишлар бошқармасининг жавоби ажабланарли. Унда номи келтирилган терговчи Г. Пардаев қаёқдан келиб қолган, ахир шу кунгача ҳалок бўлганларнинг ота-оналарини мутлақо бошқа терговчиларга юзлаштиришган эдилар-ку? Ҳа, иш терговчидан терговчига, Ғаллаоролдан Форишга, Сирдарёдан Жиззахга ўтиб юраверган. Нега энди адлия ходимлари «мендан, кетгунча, эгасига етгунча» қабилида иш тутиб, қўл қовуштириб ўтирсалар-у, азадор ола-оналар кўчама-кўча изғиб, шаҳарма-шаҳар кезиб гувоҳ ахтарсалар, адолат изласалар?

«Биз тирик ўликлармиз». Олия опанинг бу сўзлари киши қалбини ларзага келтиради. Қаранг-а, орадан бир ярим йил вақт ўтибдию, уч боланинг ёстиғини қуритган, икки йигитни ногирон этган зот беайб бўлса? Ажабо, қандоқ қилиб энди у озодликда юрибди экан? Худо кўрсатмасин мабодо О. Бўриев ўрнида мен бўлганимда, гарчи гуноҳ марҳумларда бўлган чоғда ҳам, терговчиларни қўярдақўймай ўзим қамоқхонага кириб ўтириб олган бўлар эдим. Ахир, бир одамни вояга етказиш осон ишми? Ҳайҳот, бир эмас, биратўла уч нафар навқирон йигитнинг ҳалок бўлишига сабабчи кимса ўзини бегуноҳ ҳисоблаб юрса?!

У эркинликда юрар экан, демак, гуноҳ марҳумларда экан-да? Ҳа, одам ўлдириб, гуноҳини ўлганларнинг бўйнига қўйиш тирикларнинг қўлидан келадиган иш. Чунки ўликлар гапирмайди. Агар арвоҳларнинг тили бўлганида эди, улар ҳақиқатни ўзлари рўй-рост сўзлаб берардилар. Бироқ уларнинг ҳақиқатни айтолмай чирқиллаб юрганлари аниқ. Афсуски, арвоҳларнинг забони йўқ. Бироқ уларнинг қўллари бор, қўллари!..

Раҳим КАРИМОВ.

• Қондошимиз дил сўзлари

МЕНИНГ ЎЗБЕК ДЎСТЛАРИМ

Ўзбекистон мустақил жумҳурият деб эълон қилинганидан сўнг беихтиёр ўзбек дўстларим ҳақида бир неча сўз айтгим келди.

Мен, рости қачондан бошлаб ўзбек тилида сўзлаша бошлаганимни эслай олмайман. Конибодом ноҳиясидаги Йўлодон жамоасининг Себахша қишлоғи ҳудудида тожиклар билан бирга бир неча ўзбек оиласи ҳам истиқомат қилишади. Биз, 4-5 яшар болалар (1925-1926 йиллар) кўча-куй, ҳовлиларда ўйнаб юрар эканмиз, икки тилда — тожикча ва ўзбекча гаплашардик. Ҳали ҳам эсимда: бувам Шокирбой — онамнинг отаси умр йўлдоши вафотидан сўнг 1925 йилда Қўқонлик ўзбек аёлига уйланган. Биз — бутун қариндош-уруғлар у аёлни «қўқонлик онамиз» дея ҳурмат қилардик. Чунки у ниҳоятда хушфеъл, моҳир пазанда, иффатли аёл бўлиб, жуда кўп эртакларни ёддан биларди. Ўрик териб, баргак қилгани бувамлар ҳовлисига келган кезларимизда «қўқонлик онамиз» дастлаб ўзбек, сўнг тожик тилида бизга эртаклар айтиб берардилар.

1931 йили Конибодом педагогика техникумининг тайёрлов курсига ўқишга кирдим. Илмгоҳда ўзбек группалари ҳам бор эди. Бизга тажрибали ва кўзга кўринган муаллимлар — Аҳмаджон Абдураҳимов, Наби Фахрий, Файзий, Ҳалим, Абдураҳмон, Ҳамидов, М. Мамажонов, Маҳмудали Исмоилов сабоқ берардилар. Кўпчилик зиёкорлар тожик ва ўзбек тилларида бирдек дарс берар эдилар. Рости ўқитувчиларимизнинг қайбири тожигу қайси ўзбек эканлигини ажратолмасдик.

1937 йил техникумни тугатгач, биз — аъло баҳога ўқиган 6 нафар ёш Москва ва Ленинград бўйлаб саёҳат йўлланмаси билан мукофотландик. Улар орасида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўқитувчи Ҳабиба Каримова ва менинг ўзбек дўстларим ҳам бор эди.

Ўттизинчи — қирқинчи йилларда Ўзбекистон олий ўқув юртлари қабул комиссиялари вакиллари Конибодомга ҳам келишиб, олий ўқув юртларига ўқишга боришни тарғиб қилишарди: 1938 йилнинг июль ойи эди. Шаҳар боғида Ўрта Осиё давлат дорилфунуни (САГУ) вакиллари билан учрашиб, геология факультетига кириш иштиёқида ариза ёздим. Имтиҳонларни муваффақиятли топшириб, дорилфунунга қабул қилиндим.

Ўша кезларни сира унутаолмайман: биз — геология факультетининг 6 нафар студенти ўзбек И. Ҳамробоев, қирғиз Мўсо Адишев (кейинчалик Геология институтининг директори, Қирғизистон Фанлар академиясининг президенти), рус И. Шукин, қозоқ Т. Қоржихов, яҳудий И. Синдин 1930 йилнинг охирларида ТошМИнинг Полторацкий номли касалхонаси ҳовлисида жойлашган ётоқхонанинг бир ҳужрасида ака-укалардек яшаб, бир бурда нонни бўлишиб ер эдик, бирга илм олардик. Тошкентлик дўстларим М. Зокиров (ҳозир геология-минерология фанлари доктори), А. Муҳиддинов (география фанлари кандидати) ва бошқа курсдошлар бизларни чин дилдан тез-тез ўз уйларига меҳмондорчиликка чақиришарди. Ўз навбатида мен ҳам қишки ва ёзги таътил кезлари ўзбек дўстларимни Конибодомга таклиф қилардим.

— Геология факультетида жамиятшунослик, математика, физика ва химия ўзбек тилида, геология ва геодезия рус тилида ўқитилар эди. Рус миллатига мансуб муаллимлар билан бир қаторда ўзбек доцентлари — Н. Долимов, О. И. Исломов, А. Б. Баталов, А. Маҳмудов ва бошқалар ҳам ёшларга маҳорат билан сабоқ берар эдилар.

Улуғ Ватан уруши йиллари геология факультетининг кўпгина талабалари фронтга, баъзилари эса геология-қидирув экспедицияси қатнашчиси сифатида ерости қазилмаларини топиш учун факультетни тарк этишганди. Мен ҳам қатордан қолмадим. 1941—1943 йиллар Ҳисор тизма тоғларида бошқа заминшунослар иштирокида 3 кон-вольфрам, сурб ва флюорит қазилмаларини кашф этдим.

1945 йил университетни қизил диплом билан тугатганимдан сўнг, петрография кафедрасига аспирантурага қабул қилиндим. 1949 йил уни профессор В. И. Попов раҳбарлигида тугатиб, «Варзобнинг магмали тоғ жинслари» мавзусида номзодлик диссертациясини ҳимоя қилдим. Оппонентларимдан бири машҳур олим — вице-президент, кейинчалик Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти бўлган Ҳабиб Абдуллаев эди. Геология илми инкишофида Ўрта Осиё ерости бойликларини ўрганиш ва ниҳоят геология соҳасида етук кадрлар тайёрлашда ўзбек олими — Ҳ. Абдуллаевнинг жуда катта ҳиссаси бор. Шу кунларда ул зотнинг шогирдлари, менинг дўстларим — Ўзбекистон Фанлар академиясининг вице-президенти О. М. Акрамхўжаев, Ҳ. М. Абдуллаев номли геология ва геофизика институти директори, Ленин мукофоти нишондори, академик И. Ҳ. Ҳамробоев, академиянинг собиқ бош котиби академик Х. Н. Боймуҳаммадов, сейсмология институтининг собиқ директори, ЎзФА мухбир аъзоси О. М. Борисов, профессор И. М. Мирхожиев, М. Зокиров ва бошқалар геология илмининг ривожланишида салмоқли ҳисса қўшган ва қўшиб келмоқдалар.

Муҳтарам домла Ҳ. М. Абдуллаев маслаҳатига кўра мен докторлик рисоласини ёза бошлаган эдим. 1966 йил Тошкентда Ҳ. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтида уни ҳимоя қилдим. Бу гал оппонентларимдан бири машҳур петрограф — Ўзбекистон ФА мухбир аъзоси И. М. Исомуҳамедов эди. . М. Абдуллаев ва унинг шогирдлари раҳбарлигида бир қатор тожик заминшунослари, жумладан М. Ҳ. Ҳамидов, С. Бобохўжаев, Ҳ. Юсупов, М. М. Акрамов ва бошқалар номзодлик ва докторлик диссертацияларини ёқлашди. Биз тожик геологлари ўзбек заминшунослари билан ҳамкорликда иш олиб бораётирмиз. О. М. Акрамхўжаев, И. Ҳамробоев, Ҳ. Н. Боймуҳаммадов, И. Мирхожиевлар билан бирга Ўзбекистон, Қирғизистон ва Тожикистон ерости қазилма бойликлари ва геология тузилишларига оид бир қатор илмий ишлар ёзиб Москва, Ленинград, Тошкент ва Душанбеда китоб ҳолида нашр этдик. Тошкент, Самарқанд, Душанбе ва Хўжандда кўпгина геологлар йиғилишларини ўтказдик. Икки жумҳурият мутахассису олимлари турли хил экспедицияларда самарали ҳамкорлик қилиб келмоқдалар.

Мен — Тожикистоннинг Конибодом шаҳри фуқароси Тошкентда олий маълумот олдим. Шу ерда номзодлик ва докторлик диссертацияларини ёқладим. Мен учун энг муҳими шуки, жондош ва қондош дўстлар орттирдим.

Рауф БАРОТОВ,
Тожикистон ФА академиги, Абу Али ибн Сино номли мукофот совриндори, геология институтининг фахрий директори.

(«Ҳақиқати Ўзбекистон» рўзномасининг шу йил 12 сентябрь сонидан).

Тўра СУЛАЙМОН

ҲОЛИНДА

Бир ўзи бир уйда эмакдошдан ҳам, қавму қариндошдан ҳам, бекдан, султондан ҳам; чор ҳукуматининг мўлтонисидан, ултонидан ҳам имдод-иноят кўрмаган Эргаш Жуманбулбул ўғли:

— Менга от берган эгам бахт бермаган экан-да, деб замондин, фалакдин шикоят қилиб турган ерлари:

Не гуноҳим бор, билолмам,
мен бугун хазон ҳолинда,
Инсон қавмининг қадри ҳам
тупроқдин арзон ҳолинда,
Эртамиз ҳам белгилидур —
орзулар армон ҳолинда,
Феълимиз-атворимиздин
ер-осмон қирон ҳолинда,
Тоғлар бошида қор турмас
сор, марол сарсон ҳолинда,
Чархни авзойи нечундир
зулматдин нишон ҳолинда,
Тахт томондин келган борлиқ
ваъдалар ёлғон ҳолинда,
Чор ҳукумат маъмурларин
босган ери қон ҳолинда,
Тоғу тошни қопламишдир
ёввойи ҳайвон ҳолинда,
Ризқу рўзимизга шерик,
ошимиз ёвғон ҳолинда,
Энди насаб наслимиз ҳам,
хойнаҳой, қурбон ҳолинда,
Энди зинҳор бўла билмас
ноз-неъмат дархон ҳолинда,
Эл-улусни қилғай улар
оқибат урён ҳолинда,
Бора-бора барчамизни
адашган карвон ҳолинда,
Бу не қисматким менингдек
булбул безабон ҳолинда,
Кўҳна бу Турон аҳлининг бағри хун,
гирён ҳолинда.
Кўрсам армоним қолмасди
бу юртни осмон ҳолинда,
Ул қаро кунларни, алҳол,
ёруғ бир замон ҳолинда,
Ўз туғи, туғдори бирла
мустақил макон ҳолинда.

Нияти холис оқин орзу армонларининг ушалгани — мустақил жумҳурият бўлганимиз муборак бўлсин!

Самарқанд шаҳридаги марказий кутубхонанинг Шоира Аҳмедова мудирлик қилаётган 2-филиалида китобхонлар билан ишлаш борасида диққатга молик ишлар амалга оширилмоқда. Бу ерда китобхонлар конференцияси, адабий кечалар, учрашувлар ўтказиш мунтазам тус олган. Кутубхонада 35 мингдан ортиқ китоб фонди бор.

СУРАТДА: кутубхоначи Шоира Аҳмедова.

Ж. АЛИЕВ суратга олган.

ТОЙЧОҒИНГ ҚАНИ ЎҒЛОН?

ХАЛҚИМИЗНИНГ баъзи бир урф-одатлари борки, улар бевосита спорт билан боғлиққа ўхшайди. Масалан, суннат тўйида болакайга тойчоқ совға қилиш. Асл маъноси болакай доимо тойчоқ сингари шўх, соғлом, бақувват бўлиб ўсиши, ёшликдан чавандозлик рафтини олиши, тулпор билан муомала қилишни ўрганиши, умуман отга кўникиши ҳам назарга олинган.

Отда човгон ўйнаш, улоқ чопиш, пойга сингари ўйинлар ёшликдан от ишқибозларининг севимли машғулоти бўлган. Кейинги пайтларда отга бўлган муносабат ўзгарди. Аксарият тўйларда омонат тойлар совға қилинаяпти. Шу тариқа кўпчилик от спортини бутунлай унутиб юборишди. Шунга қарамасдан сўнгги йилларда очилган спорт мактаблари чавандозлар тайёрлаяпти. Ҳозир республикамиз от спорти мусобақаларида иттифоқда Россиядан кейин иккинчи ўринни эгаллаб турибди. Отчопарларда тракён, баландбош, будёновчи, қорабайир сингари 700 дан зиёд спортчи отлар мавжуд.

Ўзбекистонда 27 та махсус мактабда 2 ярим мингдан зиёд ёшлар чавандозлик сирларини ўрганишяпти. Сўнгги пайтда етишиб чиққан чавандозлар иттифоқ, Европа, жаҳон ва олимпиа ўйинларида қатнашиб, 21 олтин, 17 кумуш, 17 бронза медалларини қўлга киритишди.

Республикамизда от спорти асосан 1953 йилдан бошлаб иттифоқ миқёсига чиқди. Ўшанда Ростов-Донда ўтказилган мусобақаларда қатнашган ҳамюртимиз Б. Кондратьев ғолибликни қўлга киритганди. 1956 йилда эса Анатолий Белецкий СССР халқларининг I Спартакиадасида бир йўла 2 та олтин медаль соҳиби бўлиб, Ўзбекистон от спорти шуҳратини мамлакатга ёйганди. Шундан кейин 1974 йилгача чавандозларимиздан омад юз ўгирди. Бу даврда махсус шуғулланадиган майдонлар, отхоналар, замон талабига жавоб беролмайдиган ҳолга келиб қолганди. Янгиларини қуришга маблағ етишмасди. Бунинг устига отларни ем-хашак билан таъминлашда ҳам мушкулликлар пайдо бўлганди. Бу охир оқибатда спортга таъсирини ўтказди. Сўнгги йилларда қатор спортчилар етишиб чиқди. М. Исмоилов, В. Дворянинов, И. Йўлдошев мамлакат миқёсида ўтказилган мусобақаларда бир йўла 3 та олтин медални қўлга киритишди, от спорти шуҳратини қайта тиклашди.

СССР халқларининг 7-Спартакиадасида ҳамюртимиз Валерий Дворянинов шахсий биринчиликда мусобақа иштирокчиларини доғда қолдирди. Шу кунларда республикада от спорти яна қайта жонланаяпти. Урганч, Термез, Фарғона, Андижон, Нукус ва Жиззах шаҳарларида от спорти базалари ишга туширилди. Бухоро, Қарши, Самарқандда замонавий отчопарлар битиш арафасида.

Ўзбек от спорти Амир Ахметин, Иброҳим Йўлдошев, Мамажон Исмоилов сингари чавандозларни жаҳонга танитди. Афсуски, бозор иқтисодиёти болаларга той совға қилишга имкон бермай қўйди. Энди барча умид спорт мактабларидан.

М. ФАРМОНОВА.

ШАКАРИ КАМ, ЛЕКИН ТОТЛИ

Қашқадарё вилояти маҳаллий саноат бошқармасининг буюртмасига кўра Ўзбекистон Фанлар академиясининг ўсимлик моддалари химияси илмий-тадқиқот институтининг олимлари Тошкент ва Фарғонадаги қандолатчилик корхоналари усталари билан ҳамкорликда миллий ширинликларнинг бир неча турини яратишди. Жумладан қашқадарёлик қандолатпазларга ҳолва, парварда тайёрлашнинг бир неча турини таклиф этишди. Улар тайёрлаб юборган ширинликлар шакар оз ишлатилишга қарамасдан, тотлилиги билан ажралиб туради.

Олимлар ва жумҳуриятимизнинг етакчи шакарпазлари яратган миллий ширинликларни келгуси йил кенгайтирилиб, қайта жиҳозланадиган Косон шаҳридаги қандолатчилик фабрикасида ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ДОСААФ Марказий Қўмитасининг жамоаси, Ўзбекистон Республикаси мудофаа жамиятининг республика ўқув-спорт ташкилотлари халқ депутати Д. Д. Шоҳмардоновга онаси

Зиёда ЖУМАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Н. С. САЪДУЛЛАЕВ.

Таҳрир ҳайъати: А. А. АБДУЛЛАЕВ, Ф. Й. АБДУРАҲИМОВА, И. Г. ВОЛКОВ, Д. М. ҒУЛОМОВА, С. С. ҒУЛОМОВ, З. И. ЕСЕНБОЕВ, А. И. КОВАЛЕВ (масъул котиб), Л. П. ҚАЮМОВ, Тоҳир МАЛИК, М. МУҲАММАДҚУЛОВА, С. Ф. МУҲИДДИНОВ (масъул котиб), Т. Э. НАЗАРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), З. Қ. НОРМУҲАМЕДОВ, Л. Н. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Р. ПИДАЕВ, М. РУЗИМАТОВ, О. Р. САИДОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), В. Н. СИГЕДИН, Ш. ТЕМУРОВ.

МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Телефонлар: 32-09-67, 33-07-48. Индекс: 64666. Буюртма № 5837.
118800 нусхада чоп этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 700083. Ленинград кўчаси, 32-уй. Босмага топшириш вақти 21.00. Босмага топширилди: 21.00.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12